

Կրթություն

Շաբաթաթերթ «Krtutian» (education) weekly «Кртутіан» (образование) еженедельник 10.08.2022թ. չորեքշաբթի թիվ 29 (1054)

Ուսում

Ջարմանալի՛ լեզու է հայերենը: Ո՛ր բառը վերցնես, զննես, փորձես թափանցել նախնական իմաստի մեջ, այնպիսի՛ գանձեր կգտնես, որ կմնաս ապշած... Այդպես կարող է լինել միայն նախաստեղծ՝ **Աստվածային** լեզուն, որի համապաշարի ամեն մասնիկ տրամաբանորեն կապված է մյուսի հետ եւ զերծ է պատահական տառային կուտակում լինելուց, որի յուրաքանչյուր տառն արդեն իսկ բառիմաստային միավոր է, արմատ...

Ուսում, ուսումնական, ուսյալ... ծանոթ բառերի այս շարքում ոչ մեկիս մտքով չի անցել դեռ **ուս** բառը եւ թվարկվածները դիտել՝ որպես այդ արմատից սկզբնավորվող բառեր...

Եթե ճիշտ է, որ առաջինը հայերն են **պարել** ու այդ արվեստը սկզբնավորել հենց **շուրջպարով, ուս ուսի** տալը, ուրեմն, դարձել է միավորվելու, միակամվելու, համախմբվելու իմաստակիր դարձվածք՝ ծագելով հենց այդ նույն շուրջպարի՝ ուս-ուսի իրական դիրքից: Իսկ ինչո՞ւ **ուսյալը** չհասկանանք **ուս ունենալը** կամ **ուս՝ թիկունք, դառնալը**, մի՞թե **անուսումը անմեջքն** ու **անթիկունքը** չէ, իսկ ուսյալը իրական **ուժ՝ թիկունք** ունեցողը: Ցանկացած ծանրություն, ուղղակի թե անուղղակի իմաստներով, մարդը կրում է իր **ուսերին**... Ուրեմն՝ ուսյալը **ուս** կամ **ուժ** ունեցողն է, ծանրությունը կրողը եւ հաղթահարողը:

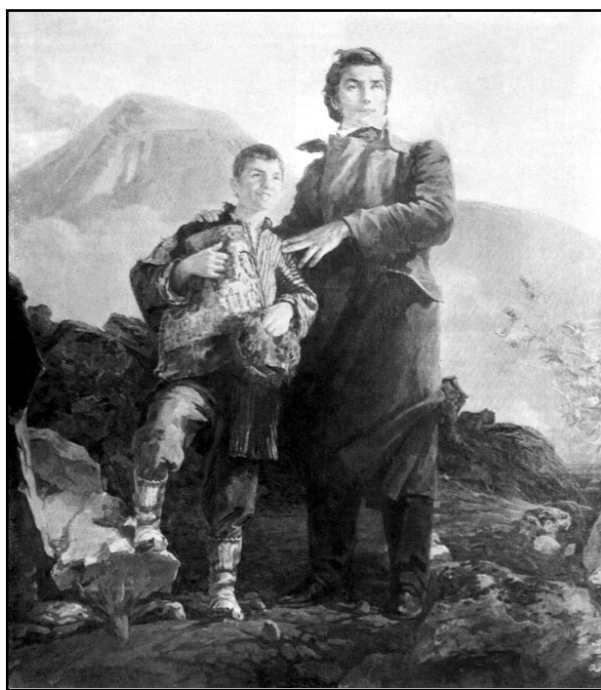
Ինչեւէ, գիտական թե ոչ գիտական, այս մտորումները մի կարելուր բան էլ են հուշում. միասնության, միակամության, համախմբման համար պետք է **ուս-ավորվել**, ասել է թե՛ **ուս-ում** ստանալ, ազգովի դառնալ **ուս-յալ** կամ **ուս-ումնական**...

Այս օրերին երկրի բուհերում ընթացող ընդունելության քննություններին (առկա եւ հեռակա) զուգահեռ, սկսվել է շարունակվում է ընդունելությունը նաեւ միջին եւ նախնական (արհեստագործական) մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում:

Բարձրագույն, թե միջին, առկա թե հեռակա, կարելուրը **կրթություն** ստանալն է, որը նաեւ, ինչպես հուշում է հայերենը, մեր **միասնության եւ համախմբման շաղախն է, մեր հզորացման, զարգացման ու բարգավաճման երաշխիքը:**

Ուրեմն, որպես 11-րդ պատվիրան, հորդորենք մեր զավակներին՝ **սովորի՛ր, սովորեցրու՛:**

Գ.Մ.

Պաշտոնական

Հանդիպում Նախագահականում

Հ ա յ ա ս տ ա ն ի Հանրապետության նախագահ **Վահագն Խաչատրյանը** հանդիպում է ունեցել ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարար **Վահրամ Դումանյանի** հետ:

Նախարարը ՀՀ նախագահին է ներկայացրել իրականացվող աշխատանքները, կրթական համակարգի բարեփոխումների ռազմավարության ուղղությունները եւ առաջիկա ծրագրերը:

Ամերադարձ է կատարվել 2022 թ.-ին հանրապետության բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում ընդունելության քննությունների ընդհանուր արդյունքներին: Վահագն Խաչատրյանը եւ Վահրամ Դումանյանը մտքեր են փոխանակել նաեւ սպորտի եւ մշակույթի ոլորտներում իրականացվող ծրագրերի շուրջ:

Օրենքի նախագիծ

Գործադիրի նիստում հավանության է արժանացել «Հայաստանի Հանրապետության կրթության մինչեւ 2030 թվականը զարգացման պետական ծրագիրը հաստատելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի վերաբերյալ ՀՀ կառավարության օրենսդրական նախաձեռնությունը: Սահմանված կարգով այն կներկայացվի Ազգային ժողով՝ հաստատման:

Հարցը գեկուցել է ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարի տեղակալ **Արթուր Մարտիրոսյանը**՝ նշելով, որ կրթության ոլորտի զարգացման վերջին պետական ծրագիրն ընդունվել է 2011 թվականին՝ 2011-2015 թթ. համար: Նրա խոսքով՝ ժամանակի հրամայական է Կառավարության կողմից գերակա ճանաչված մարդկային կապիտալի զարգացման հայեցակարգային դրույթների ամրագրումը երկարաժամկետ պլանավորման փաստաթղթում:

«ՀՀ տնտեսական եւ հանրային կյանքի շարունակական եւ առաջանցիկ զարգացումը կարող է ապահովվել մարդկային կապիտալի զարգացման մեջ շոշափելի ներդրումներ կատարելու միջոցով: Այս տեսանկյունից կրթությանն ուղղված ֆինանսական միջոցները ոչ թե ծախս են, այլ անհրաժեշտ ներդրում՝ պետության եւ հասարակության զարգացման համար», -նշել է փոխնախարարը:

շարունակությունը՝ էջ 2

Աշխարհի հետ

STARMUS VI միջազգային փառատոնին ընդառաջ

Սեպտեմբերի 5-ից 10-ը Երեւանում կայանալիք STARMUS VI միջազգային փառատոնը, որը հիմնադրել են **Գարիկ Իսրաելյանը** եւ **Բրայան Մեյը**, կիլոմետրակալ ավելի քան 50 բանախոսների, Նոբելյան մրցանակակիրների, տիեզերագնացների, գիտնականների, աշխարհահռչակ արվեստագետների եւ երաժշտության աստղերի, որոնք հանրության հետ կկիսվեն իրենց գիտելիքներով, փորձով եւ նորագույն հայտնագործություններով: STARMUS աշխարհահռչակ փառատոնը կապված է Ստիվեն Հոփինգի, Բրայան Մեյի, Ալեքսեյ Լեոնովի եւ աշխարհահռչակ այլ հայտնի անունների հետ: Այն անցկացվում 2011 թվականից եւ միավորում է գիտությունը, կրթությունը, արվեստն ու տեխնոլոգիաները:

շարունակությունը՝ էջ 2

STARMUS VI միջազգային փառատոնին ընդառաջ

սկիզբը՝ էջ 1

Queen խմբի համահիմնադիր, երաժիշտ, երգիչ, երգահան, աստղաֆիզիկոս և լուսանկարիչ դոկտոր Բրայան Մեյը հաստատել է իր ներկայությունը Հայաստանում՝ 2022 թվականի սեպտեմբերի սկզբին: Նա առավել հայտնի է որպես Queen ռոք խմբի առաջատար կիթառահար և խմբի համար ստեղծված իր միջազգային հիթերով: Դոկտոր Մեյը հայտնի է նաև՝ որպես աստղաֆիզիկոս և գիտության հանրայնացմամբ զբաղվող մասնագետ: 2020 թվականին Total Guitar ամսագրի կողմից նա ճանաչվել է բոլոր ժամանակների լավագույն կիթառահար:

2019-2020 թվականին Բրայան Մեյը նշանակալի դեր է խաղացել Rock Aid Armenia արշավում, որի ընթացքում նա անձամբ է հրավիրել համաշխարհային բազմաթիվ աստղերի նախագծին միանալու և աջակցելու, սակայն երբեք չի եղել Հայաստանում:

Դոկտոր Բրայան Մեյը 1998 թվականին հանդիպել է Կանարյան կղզիների աստղա-

ֆիզիկայի ինստիտուտի դոկտոր Գարիկ Իսրայելյանին: Տարիներ անց՝ 2007 թվականին, Իսրայելյանն օգնել է Մեյին ավարտելու իր թեկնածուական թեզը և ստանալու աստղաֆիզիկայի գիտությունների դոկտորի աստիճանը Լոնդոնի Կայսերական քոլեջում: Բրայան Մեյի և Գարիկ Իսրայելյանի

ընկերությունը հանգեցրել է հայ դուռուկի լեզունը Ջիվան Գասպարյանի հետ համագործակցությանը: 2005 թվականին նրանք բացառիկ ելույթ են ունեցել Թրոնսյուն՝ Նեյտոն Սանդեյլայի նվիրված 46664 համերգի ժամանակ: 2011թ.-ին Բրայան Մեյը և Գարիկ Իսրա-

ելյանը նախաձեռնել են գիտության և արվեստի համագործակցության յուրահատուկ ձեռնարկ, որի միջոցով գիտության հանրայնացման գաղափարը դարձել է գիտության հաղորդակցության համաշխարհային հիանալի փառատոն՝ համախմբելով մոլորակի ամենափայլուն դեմքերին: Այն նպատակ ուներ ոգեշնչելու և կրթելու հետազոտողների նոր սերունդներ և վերածնելու հայտնագործության ոգին: Մինչ օրս անցկացվել է 5 փառատոն (Իսպանիայում, Նորվեգիայում և Շվեյցարիայում), իսկ 6-րդը կանցկացվի Հայաստանում 2022 թվականի սեպտեմբերին:

STARMUS VI գիտության և արվեստի փառատոնը անց է կացվելու «STARMUS VI. 50 տարի Մարտի վրա» խորագրով և նվիրված է լինելու Մարտի վրա Մարս 3 տիեզերակայանի առաջին վայրէջքի 50-ամյակին: Հատկանշական է, որ Մարս 3-ը տեղափոխել է դեպի Կարմիր մոլորակ հայ մեծանուն ինժեներ Ալեքսանդր Քեմուրջյանի Prop-M (փրոփ-էմ) ռոբոտը:

STARMUS VI Հայաստանում կիրառական և նախաձեռնող բազմաթիվ այլ երաժիշտների:

Օրենքի նախագիծ

սկիզբը՝ էջ 1

Արթուր Մարտիրոսյանը փաստել է նախագծի մշակումը կատարվել է մասնակցային գործընթացով. այն քննարկվել է կրթության տարբեր շահակից խմբերի և լայն հանրության հետ՝ վերջնափուլում արժանանալով համընդհանուր հավանության: Նրա խոսքով՝ նախագիծը մի քանի անգամ քննարկվել է նաև ՀՀ վարչապետի մոտ և լրամշակվել քննարկումների արդյունքներով: Մասնավորապես՝ հստակեցվել է մինչև 2030թ. արդյունքային շրջանակը, որը ներկայացված է կրթության բոլոր մակարդակները ներառող արդյունքներով:

Ներկայացնելով ծրագրի հիմնական դրույթները՝ Արթուր Մարտիրոսյանը շեշտել է, որ **ծրագրի կենտրոնում մարդն է**, իսկ նրա կարողությունների ընդլայնումը՝ մարդկային կապիտալը զարգացնելու և իրացնելու միջոց: Ըստ նախարարի տեղակալի **կրթության զարգացման տեսլականն այն է**, որ յուրաքանչյուր ոք օժտված է որոշակի տաղանդով, և կրթության համակարգի առաքելությունն է բացահայտել և հնարավորինս զարգացնել յուրաքանչյուրի տաղանդները՝ ընդլայնելով իր երկրում սեփական բարեկեցությունը ապահովելու անհատի հնարավորությունները, որի երաշխավորը պետք է լինեն մրցունակ տնտեսությունը և կայուն պետությունը:

Արթուր Մարտիրոսյանի խոսքով **ծրագրի վերջնական նպատակն է՝** ձեռնարկել ազգային և համամարդկային արժեքների վրա հիմնված, ՀՀ զարգացմանը միտված արդյունավետ և միջազգայնորեն մրցունակ կրթական համակարգ, որը յուրաքանչյուրին, կյանքի բոլոր փուլերում, հնարավորություն կտա ստանալ իր կարիքներին և ընդունակություններին համապատասխան որակյալ կրթություն, ապահովել իր երկրում սեփական բարեկեցության կառուցման համար անհատի մրցունակ մասնագիտական պատրաստվածությունը, ինչպես նաև ակտիվ քաղաքացիական դիրքորոշումը:

Ծրագրի վերջնական պատակի իրականացման համար, ըստ Արթուր Մարտիրոսյանի, սահմանվել են հետևյալ երեք ռազմավարական ուղղությունները՝ **համընդհանուր ներառական սովորողակենտրոն կրթական միջավայրի ստեղծում ՀՀ ողջ տարածքում, կրթության արդյունավետության բարձրացում և կրթական ծառայությունների ու արտադրանքի միջազգայնացում և արտահանում:**

Նախարարի տեղակալը հնչեցրել է նա-

և փաստաթղթի՝ առավել նշանակալի հայեցակարգային դրույթները նախադրոցական, հանրակրթության, ՄԿՈՒ, բարձրագույն և շարունակական կրթության ոլորտներում:

Հանրակրթության և ՄԿՈՒ ոլորտում նախատեսվում է՝

- հասանելի և մատչելի ուսումնական հաստատությունների ու կրթական ծրագրերի համընդհանուր ծածկույթի ապահովում՝ հաշվի առնելով տարածքային համաչափ զարգացման և ազգային անվտանգության առաջնահերթությունները,
- դպրոց ընդունվող բոլոր երեխաներն առնվազն 1 տարի ընդգրկված կլինեն նախադրոցական ծրագրերում, 3-5 տարեկանների՝ առնվազն 95%-ը, իսկ մտուրի ծառայություններ կգործեն բոլոր խոշորագույն համայնքներում,
- բոլոր դպրոցները կունենան պատշաճ կահավորված և արդիական սարքավորումներով հագեցված, սամիտարահիգիենիկ, անվտանգային ստանդարտներին բավարարող և համընդհանուր մատչելի շենքեր, կապահովվի համացանցի որակյալ հասանելիություն, ժամանակակից հետազոտական ենթակառուցվածքների, մարզադահլիճների, գրադարանների, նորարարական ռոնով կահավորված անհատական և թիմային աշխատանքային տարածքների առկայություն:

- բոլոր դպրոցները, ՄԿՈՒ հաստատությունները համարված կլինեն որակավորված և սահմանված ստանդարտներին համապատասխան ատեստավորված մանկավարժներով. մանկավարժի, դասախոսի, դասավանդողի գործունեությունը կլինի պատշաճ վարձատրվող և հասարակական հեղինակություն վայելող մասնագիտություն,
- ոչ մի երեխա մեր երկրում դուրս չի մնա պարտադիր կրթության համակարգից,
- ուսումնառության «արդյունքներ-ուսումնառության տեղողություն» հարաբերակցությունը ներկայիս 8,3-12 տարի հարաբերակցությունից կհասցվի 11,5-12 տարի հարաբերակցության,
- դպրոցականները կունենան հայոց լեզվի և պատմության, հայ և համաշխարհային գրականության, հոգեւոր, էթիկական արժեքների, առողջ արելակերպի, ինչպես նաև առնվազն երկու օտար լեզուների գծով բավարար գիտելիքներ,
- հեռավար կրթական ծառայություններ, էլեկտրոնային բաց պաշարներ, առցանց դասընթացներ կներդրվեն կրթության բոլոր մակարդակներում, այդ թվում՝ գյուղական

և սահմանաձեռն համայնքների համար: Բարձրագույն կրթության համակարգում նախատեսվում է՝

- բոլոր բուհերի համար կսահմանվեն միջազգայնորեն ընդունելի միասնական լիցենզավորման և հավատարմագրման ստանդարտներ, կներդրվեն որակի ապահովման միասնական գործիքներ,
- բուհերի համար կստեղծվեն հավասար մրցակցային դաշտ,
- բուհերում օտար լեզվով դասավանդման հնարավորությունները կընդլայնվեն,
- աշխատաշուկայի պահանջներին կներդրվեն համապատասխան նոր կրթական ծրագրեր,
- 2030 թվականին ուսումնարանը, քոլեջն ու բուհը ավարտելուց հետո, ըստ մասնագիտության, կաշխատեն շրջանավարտների 90%-ը,
- կստեղծվեն 100% պետական ֆինանսավորմամբ 5-8 ԲՈՒՀ՝ չբացառելով վճարովի ուսուցման հնարավորությունը
- 2030-ին առնվազն 4 հայաստանյան բուհ ընդգրկված կլինեն միջազգային վարկանիշային արդյունավետության 500-ի մեջ,

- կստեղծվի ակադեմիական քաղաք՝ որպես որակյալ բարձրագույն կրթության և հետազոտության համար արդիական կրթական միջավայրի ապահովման կամպուսային կլաստերների համախումբ:

- Ակնկալվում է, որ այս համալիր միջոցառումների արդյունքում 2030 թվականին օտարերկրյա ուսանողների ներկայիս շուրջ 7600 թիվն առնվազն կկրկնապատկվի:

- բարձր առաջադիմություն ցուցաբերող, սակայն սոցիալապես անապահով ուսանողներին կտրամադրվեն պետական կրթաթոշակներ՝ բացառելով անվճարունակության պատճառով մնացած ուսանողների բուհերից դուրս մնալու ռիսկերը:

Միաժամանակ կընդլայնվեն հայեցի կրթություն ստանալու աշխարհասփյուռ հայության հնարավորությունները՝ այդ թվում հեռավար ուսուցման միջոցների զարգացմամբ, կապահովվի, որ սփյուռքում գործող հայկական կրթօջախները ինտեգրված լինեն Հայաստանի կրթական համակարգին:

ՀՀ փոխվարչապետ Համբարձում Մաթևոսյանի խոսքով՝ նախագիծը մշտապես գտնվել է Վարչապետի ուշադրության կենտրոնում, և բոլոր քննարկումները տեղի են ունեցել հենց նրա գլխավորությամբ: «Մենք մի քանի չափանիշներ ենք սահմանել. առաջինը՝ պետք է իրականացվի մեր նախընտրական խոստումները, այս դեպքում՝ ՀՀ կառավարության 2021-2026 թթ.

ծրագիրը: Մեզ համար շատ կարևոր է, որ ուսման վարձավճարի պատճառով բարձր առաջադիմություն և պատշաճ վարքագիծ դրսևորող որեւէ ուսանող չզրկվի մասնագիտական ու բարձրագույն կրթություն ստանալու հնարավորությունից, կրթական ծառայությունները պետք է մատչելի լինեն ՀՀ քաղաքացիների համար իրենց իսկ բնակավայրում»,- նշել է փոխվարչապետը ընդծելով, որ այս խնդիրը թիրախավորելու համար գործում է մեկ այլ ծրագիր, որը վերաբերում է 300 դպրոցի և 500 մանկապարտեզի մեծածավալ աշխարհային աշխատանքներին, որոնք այս պահին ընթացում են ՀՀ բոլոր մարզերում և երեւանում:

Ռազմավարության մյուս կարևոր կետը, ըստ Համբարձում Մաթևոսյանի, վերաբերում է ակադեմիական քաղաքին, որն իր բնույթով, ֆիզիկական ենթակառուցվածքներով և բովանդակությամբ պետք է նոր չափանիշ սահմանի ոչ միայն ՀՀ-ի մասշտաբներով, այլև հնարավորինս հասանելի լինի Ափյուռքի մեր հայրենակիցների և օտարերկրյա ուսանողների համար: «Կրթության զարգացման պետական ծրագիրը թերևս միակ ոլորտային փաստաթուղթն է, որը պետք է հաստատվի Ազգային ժողովի կողմից, որով էլ ընդգծվում է փաստաթղթի կարևորությունը»,- փաստել է փոխվարչապետը:

ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ղեկավար Արայիկ Հարությունյանն իր հերթին նշել է, որ փաստաթուղթը բավականին երկար է քննարկվել. «Դրա պատճառն այն էր, որ մենք բոլոր ուղղություններով պետք է հասկանայինք մեր տեսլականը և հավատայինք դրա իրականացմանը: Առաջին հայացքից կարող է թվալ, որ 8 տարիների ընթացքում բարդ է նախանշված նպատակներին հասնելը, բայց վերջին 4 տարիների ընթացքում կրթության ոլորտում շատ ուղղություններով բավականին աշխատանք ենք արել ու առաջ գնացել»:

Նշենք, որ նախագիծը մշակվել է հինգ ընդունելով ՀՀ կառավարության ծրագիրը, Հայաստանի՝ մինչև 2050 թվականը վերափոխման ռազմավարությունը, ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի կողմից ընդունված 2030 թվականի համար Կայուն զարգացման նպատակների մասին բանաձեռը, մի շարք այլ ռազմավարական փաստաթղթեր:

Հավելենք, որ Ազգային ժողովի կողմից ծրագրի հաստատումից հետո ՀՀ կառավարությունը կհաստատի նաև ծրագրի իրականացման գործողությունների պլանը:

Հեղինակ՝ ՅՈՒՆԱՆՆԻՍՅԱՆ

Երիտասարդական

Բարի Լուր

Հրազդանը՝ 2022 թ. մայրաքաղաք

Տեղի է ունեցել «Հրազդանը՝ 33 2022 թվականի երիտասարդական մայրաքաղաք» ծրագրի պաշտոնապահական բացման արարողությունը: Հանդիսավոր պայմաններում Հրազդանին են հանձնվել խորհրդանշական փոխանցիկ բանալին և հավաստագիրը, որով Հրազդան քաղաքին շնորհվել է «Հայաստանի Հանրապետության տարվա երիտասարդական մայրաքաղաք» տիտղոսը:

Ծրագրի մեկնարկին ներկա են եղել ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ Արթուր Մարտիրոսյանը և Հրազդանի համայնքապետ Սեակ Միքայելյանը:

Միջոցառումների մեկնարկը տրվել է քայլերով՝ դեպի Մաքրավան բաղամասում գտնվող անմահ հերոսների հիշատակը հավերժացնող համաքաղաքային հուշահամալիր. մասնակցել են նաև արցախյան պատերազմների հերոսների ծնողներն ու հարազատները:

Միջոցառման շրջանակում Հրազդանի մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոնում տեղի է ունեցել հրազդանցի երիտասարդ ստեղծագործողների աշխատանքների ցուցադրություն (նկարչություն, քանդակագործություն, դեկորատիվ կիրառական արվեստ և այլն):

Ցուցահանդեսին հաջորդել է Հրազդանի դրամատիկական թատրոնում 2022թ. «Հայաստանի երիտասարդական մայրաքաղաք» հավաստագրի և խորհրդանշական բանալու հանձնման պաշտոնական արարողությունը:

ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ Ար-

թուր Մարտիրոսյանը շնորհավորել է հրազդանցիներին տոնի առթիվ. «Տարածքային համաչափ զարգացումը ենթադրում է տոնիակալ, կրթական, մշակութային ծառայությունների մատչելիություն և հասանելիություն անկախ բնակության վայրից: Հրազդանցի երիտասարդները ևս պետք է հնարավորություն ունենան ապրելու երիտասարդական բուռն կյանքով: Ցանկանում են, որ այդ առումով՝ Հրազդանը, որպես երիտասարդական մայրաքաղաք, շարունակի իր գործառնությունը ոչ միայն այս, այլև հետագա տարիներին ևս»:

Հրազդանի քաղաքապետ Սեակ Միքայելյանն էլ իր ելույթում նշել է, որ երիտասարդական մայրաքաղաքի տիտղոսը պարտավորեցնող է, և

իրենք պատրաստակամ են աջակցելու երիտասարդներին կառուցողական բոլոր ծրագրերում:

ԿԳՄՍ նախարարության և Հրազդանի համայնքապետարանի միջև կնքվել է փոխըմբռնման հուշագիր: Հուշագրի նպատակն է խթանել Հրազդան քաղաքի զարգացումը, աջակցել երիտասարդների նախաձեռնություններին, նպաստել ենթակառուցվածքների զարգացմանն ու երիտասարդական կազմակերպությունների ծրագրերի իրականացմանը տեղական, հանրապետական և միջազգային մակարդակում:

Տոնական օրը եզրափակվել է համերգային ծրագրով: Միջոցառումները շարունակվելու են ամբողջ տարվա ընթացքում:

Հայաստանի թիմը վաստակեց 6 մեդալ

Մաթեմատիկական միջազգային ուսանողական օլիմպիադային ՀՀ թիմի մասնակիցները նվաճել են 3 ոսկե, 2 արծաթե և 1 բրոնզե մեդալներ:

Օգոստոսի 1-7-ը հիբրիդային (առկա և առցանց) տարբերակով տեղի է ունեցել 29-րդ մաթեմատիկական միջազգային ուսանողական օլիմպիադան (International Mathematics Competition), որին մասնակցել են աշխարհի ավելի քան 100 համալսարանի թիմեր (667 ուսանողներ, որից 168-ը՝ առկա, 499-ը՝ առցանց):

Երեւանի պետական համալսարանից Վահան Մարտիրոսյանը, Վահե Կարազուլյանը և Տիգրան Չթյանը՝ արծաթե մեդալներ, Գագիկ Մելքունյանը՝ արծաթե մեդալի, իսկ Վաչագան Դիլանյանը՝ բրոնզե մեդալի:

Հայ-ռուսական համալսարանից Արման Ֆահրադյանը արծաթե մեդալ է արժանացել:

Ուսանողական միջազգային օլիմպիադայի հայաստանյան թիմը ղեկավարել է Կարեն Բեռյանը, իսկ մարզել են Կարեն Բեռյանը, Վազգեն Միքայելյանը, Ալբերտ Գեորգյանը, Արման Բայրամյանը և Տիգրան Հակոբյանը:

Հ. Հ.

Հանդիպում «Ռեֆորում» ճամբար-աշխատաժողովի շրջանակում

Վանաձորում տեղակայված «Ծիծեռնակ» ճամբարում անցկացվել է «Ռեֆորում» ճամբար-աշխատաժողովը, որը կազմակերպել էին «Եվրասիա համագործակցություն» (հիմնադրամը, «Ռեսուրս» հիմնադրամը և «Հետազոտական ռեսուրսների կովկասյան կենտրոն-Հայաստան» հիմնադրամը: Ծամբարին մասնակցել են 150 ուսանողներ՝ ՀՀ ողջ տարածքից:

Աշխատաժողովի շրջանակում ՀՀ ԿԳՄՍ երիտասարդական քաղաքականության, լրացուցիչ և շարունակական կրթության վարչության պետի պարտականությունները կատարող Վերոնիկա Խորասանյանը և Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության վարչության ծրագրերի իրականացման և զնահատման բաժնի պետ Սյուզաննա Ղազարյանն այցելել են ճամբարականներին: Նրանք ներկայացրել են մասնակիցների հետ քննարկել են երիտասարդական պետական քաղաքականության գերակա ուղղությունները և «Բարձրագույն կրթության և գիտության մասին» օրենքի նախագծով նախատեսվող փոփոխությունները, մասնավորապես, բուհերում ուսանողական ինքնակառավարման մարմինների ձևավորման սկզբունքները ու մոտեցումները:

Խոսելով երիտասարդական պետական քաղաքականությունից՝ Վերոնիկա Խորասանյանը նշել է, որ այն առաջին հերթին միտված է երիտասարդական ներուժի բացահայտմանն ու իրացմանը, հնարավորությունների ու կարողությունների զարգացմանը, երիտասարդության ինքնադրսեւորման համար նպաստավոր միջավայրի ձևավորմանը, որոշումների կայացման հարցում մասնակցային վարքագծի կերտմանը և այլն: Այս համատեքստում ԿԳՄՍ ներկայացուցիչը խոսել է երիտասարդության ոլորտում 2022 թվականի ընթացիկ և սպասվող միջոցառումների, ՀՀ կառավար-

ության 2021-2026 թվականների գործունեության միջոցառումների, պետական ֆինանսավորմամբ իրականացվող երիտասարդական դրամաշնորհային ծրագրերի և դրանց մասնակցության ընթացակարգի մասին:

Ծրագրերի իրականացման և զնահատման բաժնի պետ Սյուզաննա Ղազարյանի հետ քննարկման ժամանակ երիտասարդներն անդրադարձել են բուհերում կրթության կառավարման ձևին, ուսումնառության կազմակերպմանը, արտերկրում սովորելու կրթական ծրագրերին դիմելու կարգին և հնարավորություններին, ինչպես նաև ՀՀ ԿԳՄՍ-ի կողմից ուսանողական ինքնակառավարման մարմինների

ձևավորման վերաբերյալ որդեգրած մոտեցումներին:

Հանդիպումն անցել է ակտիվ հարցուպատասխանի ձևաչափով. ճամբարականները բանախոսներին ուղղել են բազմաթիվ հարցեր և ստացել սպառնիչ պատասխաններ:

«Ռեֆորում» ճամբար-աշխատաժողովն իրականացվում է «ԵՄ-ն հանուն երիտասարդների. ուսանողական ժողովրդավարություն հիմն» ծրագրի շրջանակում Եվրոպական միության ֆինանսական աջակցությամբ:

Ծամբար-աշխատաժողովի նպատակն է ՀՀ պետական բուհերում ուսանողական ինքնակառավարման մարմինների կամ այլ

կերպ ասած՝ ուսանողական այլընտրանքային միավորումների ձևավորմանը նպաստելը՝ զարգացնելով ուսանողների հմտությունները երիտասարդական քաղաքականության մշակման, իրավունքների պաշտպանության և հանրային վերահսկողության ոլորտներում:

Մասնակիցների ընտրությունը կատարվել է բաց կանչի միջոցով՝ հիմնվելով դիմորդների լրացրած հայտադիմումների և հարցազրույցների արդյունքների վրա:

Ծամբար-աշխատաժողովի ընթացքում ուսանողները մշակելու են ծրագրեր, որոնցից 10-ը կֆինանսավորի «Ռեսուրս» հիմնադրամը:

Հեղինակ՝ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԱՆ

Հայրենիք -Սփյուռք

Մեկնարկել է 2022 թ. վերապատրաստման ծրագիրը

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարությունում տեղի է ունեցել Հայաստանում սփյուռքահայ ուսուցիչների 2022 թվականի վերապատրաստման ծրագրի պաշտոնական մեկնարկը:

Այս տարվա ծրագիրն անցկացվում է համակցված (առկա եւ հեռավար) ձևաչափով:

Ծրագրի մեկնարկի առիթով ԿԳՄՍ նախարարությունում հյուրընկալվել էին առկա վերապատրաստմանը մասնակցող «Հայ մշակույթի պատմություն եւ արվեստ» դասավանդող ուսուցիչները: Նրանք ընդունել է ԿԳՄՍ նախարարության արտաքին կապերի եւ սփյուռքի վարչության պետ Արկադի Պապոյանը: Ներկա են եղել նաեւ Սփյուռքի հետ կապերի բաժնի պետ Կարեն Մնացականյանը եւ բաժնի գլխավոր մասնագետ, ծրագրի աշխատանքները համակարգող Թամարա Ջալիլյանը: Ծրագրի մասնակից մյուս ուսուցիչները հանդիպմանը մասնակցել են հեռավար:

Արտաքին կապերի եւ սփյուռքի վարչության պետ Արկադի Պապոյանը շնորհակալություն է հայտնել ուսուցիչներին մասնակցության համար ընդգծելով նրանց մասնագիտական կարողությունների կարելուրդը հայապահպան գործունեության մեջ: Նա մանկավարժներին է փոխանցել ՀՀ ԿԳՄՍ նախարար Վահրամ Դումանյանի շնորհավորական ուղերձը ծրագրի մեկնարկի կապակցությամբ:

Ուղերձում, մասնավորապես, ասվում էր. «Հարգելի մանկավարժներ, օգտագործելով այս առիթը՝ ցանկանում եմ դիմել ձեզ մեծարանքի խոսքերով, քանի որ դուք ձեր գիտելիքով, փորձով եւ նվիրվածությամբ կերտում եք հայ մարդուն եւ հայրենիքում, եւ Սփյուռքում: Կրթությունը կարելուրդերակատարում ունի քաղաքական, տնտեսական, սոցիալական եւ էկոլոգիական բազմաթիվ խնդիրների լուծման, ինչպես նաեւ երկրի կայուն զարգացման ապահովման եւ բարեկեցիկ հասարակության կա-

յացման գործում: Մենք ունենք այն վստահությունը, որ սփյուռքում մեծացող սերունդը կստեղծի նաեւ լրացուցիչ հնարավորություններ Հայաստանի համար՝ հարստացնելով հայ մշակույթի գանձարանը, ձեւավորելով ամուր կապ հայրենիքի եւ օտարերկրյա պետությունների ժողովուրդների միջեւ»:

Ուղերձով նախարարը մանկավարժներին կոչ է արել լինել հետեւողական, օգտվել այլ տարածաշրջանների մանկավարժների հետ հաղորդակցվելու հնարավորությունից, քանի որ փորձի փոխանակումը եւ ընթացիկ աշխատանքային հարցերի համախորհուրդ լուծումն ինքնին մեծ զինանոց է արդյունավետ աշխատանքի համար:

Հանդիպմանն ուսուցիչները հնարավորություն են ունեցել բարձրաձայնելու իրենց մտահոգությունների, ակնկալիքների մասին: Նրանք ընդգծել են, որ անհամբեր կսպասեն նոր ուսումնական տարվան, որպեսզի իրենց ստացած նոր գիտելիքն ու հմտությունները փոխանցեն հայ մանուկներին:

Նշենք, որ Սփյուռքի ուսուցիչների 2022

թ. վերապատրաստման ծրագրին դիմել է 155 ուսուցիչ՝ 21 երկրից, որոնցից ընտրվել են 125-ը: Վերապատրաստումը նախատեսված է հետեւյալ ուղղություններով՝ յուրաքանչյուրը 120 դասաժամ.

- ա) Ուսուցում մանկապարտեզում,
- բ) Ուսուցման մեկօրյա դպրոցում,
- գ) Տարրական ուսուցում ամենօրյա դպրոցում,
- դ) Հայոց լեզվի եւ գրականության դասավանդում,
- ե) Հայոց պատմության դասավանդում,
- զ) Հայ մշակույթի պատմության եւ արվեստի դասավանդում (առկա եւ հեռավար),
- է) Տնօրենների վերապատրաստում:

Առկա վերապատրաստմանը մասնակցում են «Հայ մշակույթի պատմություն եւ արվեստ» դասավանդող 19 մանկավարժներ, որոնց դասընթացները կտեսնեն 15 օր՝ օգոստոսի 1-15-ը: Այդ օրերի ընթացքում նրանք ոչ միայն կլսեն դասախոսություններ, կանցկացնեն գործնական պարասյուններ, այլեւ կայցելեն թանգարաններ, արվեստանոցներ, կմասնակցեն վարպետաց դասերի: Ուսումնական ծրագրի երկ-

րորդ կեսը կշարունակվի օգոստոսի 15-30-ը՝ հեռավար ձևաչափով: Մնացած խմբերում ընդգրկված ուսուցիչների վերապատրաստումը կանցկացվի միայն հեռավար:

Չնայած մնացած 6 խմբերում վերապատրաստման հեռավար բնույթին այս ուսուցիչների համար եւս ընթացքում կազմակերպվելու են թանգարանների վիրտուալ այցելություններ, գործնական աշխատանքներ:

Վերապատրաստման ծրագիրն իրականացնում է «Ֆիչըր» կազմակերպությունը՝ համագործակցելով «ՊրոԴեՖորմ» կազմակերպության հետ:

Հավելենք, որ Սփյուռքահայ ուսուցիչների վերապատրաստման ծրագիրը ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարության ամենամյա պետական ծրագիր է, որն իրականացվում է 2000 թվականից:

Ծրագրի նպատակներն են գիտելիքի փոխանցումը, փորձի փոխանակումը եւ նոր կարողությունների ձեւավորումը: Այն ուղղված է նաեւ անձնական մակարդակում ուսուցչի մոտիվացիայի բարձրացմանը, առարկայի հանդեպ հետաքրքրության աշխուժացմանը, առկա կարծրատիպերի եւ մասնագիտական գիտակցության «տեղափոխման» նպատակով, սփյուռքի կրթական համակարգի եւ Հայաստանի միջեւ կապի ամրապնդմանը:

Այս տարիների ընթացքում ծրագրով վերապատրաստվել է շուրջ 1100 ուսուցիչ՝ շուրջ 40 երկրից (Արգենտինա, Ուրուգվայ, ԱՄՆ, Աբխազիա, Բելառուս, Բուլղարիա, Ռուսաստան, Գերմանիա, Եգիպտոս, Թուրքիա, Ավստրիա, Ավստրալիա, Իրան, Իրաք, Քուվեյթ, Սիրիա, Լիբանան, Հունաստան, Ղազախստան, Ուկրաինա, Ֆրանսիա, Եստոնիա, Բրազիլիա, Կանադա, Բելգիա, ԱՄԷ, Իսպանիա, Շվեյցարիա, Վրաստան, Իսրայել, Ռումինիա, Լիտվա, Լատվիա, Դանիա, Շվեդիա, Կիպրոս, Զեխիա, Նիդեռլանդներ):

Կրթական խորհրդատուական ընդհանրապ

Կրթության ոլորտում Հայաստան-Սփյուռք համագործակցության ամրապնդման նպատակով ՀՀ կառավարության որոշմամբ տրամադրվել է շուրջ 15,7 մլն դրամ Համահայկական կրթական խորհրդատուական կազմակերպման համար:

Օգոստոսի երկրորդ կեսին անցկացվելիք խորհրդատուական կամասնակցեն շուրջ 130 պատվիրակներ՝ Հայաստանից, Արցախից եւ Սփյուռքից:

Այս տարի խորհրդատուական անդրադարձ կկատարվի վերջին տարիներին Սփյուռքում կրթության գործընթացի կազմակերպման եւ զարգացման նոր միտումներին, հայապահպանության հիմնախնդիրներին, ինչպես նաեւ հեռավար կրթության կազմակերպման հարցերին: Խորհրդատուական կներկայացվեն հայերենի եւ հայերենագիտության ուսուցման նոր մեթոդները, ստեղծված ուսումնական ծրագրերը եւ դասագրքերը: Այս անգամ խորհրդատուական կընթացվեն նաեւ արտերկրի բուհերում հայերենի դասավանդման խնդիրները:

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարությունը Համահայկական կրթական խորհրդատուական կազմակերպում է երկու տարին մեկ: Առաջին խորհրդատուական կայացել է 2004 թվականին, որին մասնակցել են Հայաստանի, Արցախի եւ Սփյուռքի 25 երկրների 125 ներկայացուցիչներ:

Խորհրդատուական կառավարումն ունեն քն-

հայագիտական օլիմպիադա

ՀՀ կառավարության որոշմամբ՝ տրամադրվել է 10,8 մլն դրամ Համահայկական հայագիտական օլիմպիադայի կազմակերպման համար:

Օգոստոսի առաջին կեսին անցկացվելիք օլիմպիադային կմասնակցեն շուրջ 90 պատվիրակներ՝ Հայաստանից, Արցախից եւ Սփյուռքից:

Համահայկական հայագիտական օլիմպիադաները 2003 թվականից պետական ծրագրերի շրջանակում երկու տարին մեկ կազմակերպվող միջոցառումներն են, որոնք խնդիր ունեն խրախուսելու հայոց լեզվի, գրականության, պատմության եւ մշակույթի իմացությունն արտերկրում բնակվող հայ երեխաների շրջանում, օգնելու նրանց ճանաչել Հայաստանը եւ ամուր կապել հայրենիքին, ինչպես նաեւ ծանոթանալու տարբեր երկրներում բնակվող հասակակիցների հետ:

2003 թվականին նախարարությունն առաջին անգամ կազմակերպել է Հայոց լեզվի եւ գրականության համահայկական օլիմպիադան, որն իր շուրջն է հավաքել Սփյուռքի 4 երկրների եւ ՀՀ ընդամենը 29 դպրոցականների:

2005 թվականին օլիմպիադային մասնակցել է արդեն 105 երիտասարդ՝ 7 երկրից: Նույն տարում միջոցառման շրջանակում անցկացվել է Հայագիտական գիտելիքների մրցույթը, եւ մասնակիցների ընդհանուր թիվը հասել է 150-ի: 2015 թվականից միջոցառումը ստացել է «Հա-

յագիտական համահայկական օլիմպիադա» անվանումը:

Օլիմպիադային մասնակցում են հայկական կրթօջախների 14-18 տարեկան համապատասխան գիտելիքներ ունեցող սաները:

Միջոցառման առանձնահատկություններից է նաեւ այն, որ մասնակցության հնարավորություն է տրվում այն պատանիներին, որոնք չեն տիրապետում հայերենին, բայց ունեն բավարար գիտելիքներ հայոց պատմությունից եւ մշակույթից: Դա հնարավորություն է տալիս միջոցառմանը մասնակից դարձնելու հայերենին չտիրապետող ավելի լայն՝ համայնքի հետ համեմատաբար թույլ կապ ունեցող հայկական շրջանակներին, ինչպես նաեւ Հայաստանով հետաքրքրվող օտարազգի ներկայացուցիչներին:

Միջոցառումը, որպես կանոն, տեւում է 1 շաբաթ, որի ընթացքում, բացի հիմնական մրցույթներից, անցկացվում են բազմաթիվ լրացուցիչ մրցույթներ, օրինակ՝ հայերենասիրական երգի, ասմունքի եւ այլն: Երիտասարդների համար կազմակերպվում են այցելություններ Հայաստանի տեսարժան վայրեր, ճանաչողական այցեր, հանդիպումներ տարբեր ոլորտների հայտնի գործիչների հետ, ուսուցողական միջոցառումներ (պարի ուսուցում, երգի ուսուցում, ժողովրդական արվեստների ուսուցում եւ այլն):

Հեղինակ՝ ՅՈՒՐԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ասուլիս

Ամփոփվել են ընդունելության քննությունների արդյունքները

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության վարչության պետ Լուսինե Գրիգորյանը «Արմենպրես» լրատվական գործակալությունում կայացած մամուլի ասուլիսում ներկայացրել է 2022-2023 ուսումնական տարվա բուհերի ընդունելության քննությունների արդյունքները, ամփոփիչ տվյալները, անդրադարձել հեռակա ուսուցմամբ ընդունելության կարգի փոփոխությանը:

աշխատաշուկայում պահանջարկ ունեն, առաջնային են, սակայն ցածր գրավչություն ունեն և նույնիսկ անվճար տեղերի համար դիմողներ չեն եղել: Դրանք հիմնականում բնագիտական մասնագիտություններն են՝ Քիմիա, Աշխարհագրություն, Երկրաբանություն, Քիմիական տեխնոլոգիաներ»,- իրազեկել է Լուսինե Գրիգորյանը՝ ավելացնելով, որ հունամիտարի հասարակագիտական մասնագիտությունների ոլորտում եւս թափուր տեղեր կան: Նա առանձնացրել է Մանկավարժական համալսարանում Սուրբդամակավարժություն, Մշակութաբանություն, Գրադարանային տեղեկատվական աղբյուրներ և այլ մասնագիտությունները:

2022-2023 ուստարվա բուհերի ընդունելության արդյունքներ, քվային տվյալներ

ՀՀ ԿԳՄՍՆ բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության վարչության պետ Լուսինե Գրիգորյանի իրազեկմամբ՝ 2022-2023 ուստարվա ընդունելության քննություններն ավարտվել են. ամփոփվել են հիմնական և լրացուցիչ փուլերը: «Այս տարի եւս կիրառվել է «մեկ բուհ, մեկ մասնագիտություն» սկզբունքը, ինչը նշանակում է՝ դիմորդն առաջին փուլում հայտագրում է մեկ բուհ և իր նախընտրած մեկ մասնագիտությունը: Դրական միավորներ հավաքած, սակայն հիմնական փուլը չհաղթահարած դիմորդներին լրացուցիչ փուլով հնարավորություն է տրվում դիմելու և համալրելու թափուր մնացած տեղերը:

Պատկերն ընդհանրական է գրեթե բոլոր բուհերի համար: «Ազրարային համալսարանում այս տարի ընդունվել է 40 դիմորդ: Թափուր տեղերը գերակշռում են այնպիսի մասնագիտություններում, ինչպիսիք են՝ Մեքենասարքավորումների ճարտարագիտություն, Հողային և ջրային ռեսուրսների ճարտարագիտություն, Պարենամթերքի տեխնոլոգիա, Կենդանագիտություն և այլն»,- ասել է բանախոսը:

Տնտեսության կարիքների հիմքով որոշակի վերլուծություններ են արվել Էկոնոմիկայի ու Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություններում տարրորշելու շուկայի պահանջարկը: Արդյունքում թվարկված մասնագիտությունները պահանջված են, բայց դիմորդներին չեն գրավում:

Մյուս կողմից ԲՏԱ նախարարության հետ աշխատելիս պարզ է դառնում, որ չնայած այդ ոլորտում մեծաքանակ դիմորդների բազմաթիվ աշխատատեղեր կան:

«Պատճառներն առանձին չեն ուսումնասիրվել, բայց փորձում ենք այլ գերատեսչությունների հետ որոշակի վերլուծություն ունենալ՝ վեր հանելու դրանք, հասկանալու՝ ինչու թվարկված մասնագիտությունները չեն համալրվում: Հիմնական պատճառներից են իրազեկվածության ցածր մակարդակը, վերջնարդյունքների մասին հանրակրթական դպրոցներում տեղեկացվածության պակասը, բուհերի կրթական ծրագրերի մասին տեղեկության բացակայությունը: Այս առումով մեծ աշխատանք ունեն անելու թե՛ բուհերը, թե՛ գործատուները»,- ասել է բանախոսը:

Նա հավելել է, որ Ազրարարային համալսարանում, օրինակ, ենթակառուցվածքները բարելավվել են, կան նոր լաբորատորիաներ, սակայն ցածր իրազեկվածության պատճառով դիմորդները քիչ են:

Այն հարցին, թե արդյոք թափուր տեղերը պայմանավորված են բարձր

վարձավճարներով, Գրիգորյանը տեղեկացրել է, որ էական բարձրացումներ չեն եղել՝ հատկապես բնագիտական մասնագիտություններում: Ի լրումն՝ նա նշել է, որ անցած տարվա համեմատ դիմորդների թիվն աճել է:

Ըստ Լուսինե Գրիգորյանի՝ այսօր կրթական քաղաքականության առանցքում է դարձնում մասնագիտական կողմնորոշման ուղղված գործընթացի իրականացումը, դպրոցբուհ կապի ամրապնդումը՝ լուսաբանելու՝ ինչպիսի հնարավորություն է տալիս աշխատաշուկայում տվյալ մասնագիտությամբ թեկուզ վարձատրության առումով: Նրա զննատմամբ՝ հետագայում բարձր աշխատավարձ ունենալու մղումն է նաեւ կամխորշում մասնագիտական ընտրությունը:

Այս իրավիճակում ԿԳՄՍ նախարարությունը շահագրգիռ դերում է: «ՀՀ կրթության մինչև 2030 թվականը զարգացման պետական ծրագրում, որը հաստատվել է ՀՀ կառավարության նիստում, մանրամասն նկարագրված է ներկա վիճակը և կրթության որակը բարելավող քայլերը: Ազգային ժողովի կողմից օրենքի նախագիծն ընդունվելու դեպքում դրան հետևելու է գործողությունների ծրագրի իրականացումն առանձին քայլերով և ժամկետներով:

Էկոնոմիկայի նախարարությունը եւս ռազմավարություն է մշակում ուղղված տնտեսության և գյուղատնտեսության զարգացմանը, որտեղ դեր ունի նաեւ ԿԳՄՍ-ն:

Հեռակա ընդունելության կարգի փոփոխություն

Ըստ բանախոսի՝ ներկայացված նախագծով առաջարկվում է բուհերում հեռակա ընդունելությունն իրականացնել նույն միասնական մոտեցմամբ, որը կիրառվել է առկա ուսուցման ընդունելության ժամանակ: Ըստ այդմ՝ առաջարկվում է հայտագրման, փաստաթղթերի ներկայացման (այդ թվում՝ համապատասխան կայքի միջոցով առցանց տարբերակով), ընդունելության քննությունների մրցույթի անցկացման գործառնությամբ փոխանցել ԳԹԿ-ին: Մինչ այս պահը քննությունն անցկացնում էր բուհը, ինչ կարգով նախատեսվում էր համագործակցություն ԳԹԿ-ի հետ, թեստերի բովանդակային մասով որտե՛ս բան չի փոխվել, միայն կազմակերպչական հարցերում:

Փոփոխությունները հիմնականում վերաբերում են ընդունելության քննությունների և մասնագիտությունների հայտագրման գործընթացին, կազմակերպչական, անցկացման ժամկետներին և հայտագրման եղանակին: Նախորդ կարգավորումներով դիմորդները քննություններին, ինչպես նաեւ մասնագիտությունների մրցույթին մասնակցելու համար ընդունելության դիմում-հայտերը և միաստաթղթերը հանձնում են համապատասխան բուհում: Փոփոխությունները պայմանավորված են բարձրագույն կրթության ոլորտի բարեփոխումներով և միասնական մոտեցում ձեւավորելու մոտեցմամբ:

Ակնկալվում է, որ նոր կարգավորումը գործընթացն առավել արդյունավետ և կանոնակարգված դարձնելու հնարավորություն կտա:

Առարկայական միջազգային օլիմպիադաներ

1 արժաթ և 3 բրոնզե մեդալ՝ Քիմիայի միջազգային օլիմպիադայից

Տեղի է ունեցել Քիմիայի 54-րդ միջազգային օլիմպիադան, որի կազմակերպիչ երկիրը Չինաստանն էր: Հայաստանի թիմի 4 մասնակիցները ցուցաբերել են բարձր արդյունքներ՝ նվաճելով 1 արժաթե և 3 բրոնզե մեդալներ: Հայաստանի աշակերտական թիմի անդամ, «Բվանտ» վարժարանի 11-րդ դասարանի աշակերտ Լեոնիդ Ասատրյանը նվաճել է արժաթե մեդալ:

12-րդ դասարանի աշակերտներ Հայկ Աղեկյանը («Դեռացի» ավագ դպրոց), Սոնա Սաղեյանը («Բվանտ» վարժարան) և Տիգրան Հարությունյանը (Արագածոտնի մարզ, Նորաշենի միջնակարգ դպրոց) ստացել են բրոնզե մեդալներ: Թիմը ղեկավարել են Անդրանիկ Դավիթյանը (Երեւանի պետական բժշկական համալսարան) և Արմեն Գալստյանը (Երեւանի պետական համալսարան):

Քիմիայի 54-րդ միջազգային օլիմպիադային (պաշտոնական կայքը՝ <https://icho2022.cn>) մասնակցել են 84 երկրների 326 աշակերտներ, գիտելիքի ստուգումն անցկացվել է առցանց ձեւաչափով՝ մեկ (տեսական) փուլով, առցանց մասնակցությունն ապահովել է ԵՊՀ քիմիայի ֆակուլտետը: Հիշեցնենք, որ Քիմիայի 53-րդ միջազգային օլիմպիադայում, որը նույնպես անցկացվել էր առցանց ձեւաչափով, Հայաստանի թիմը նվաճել էր 3 բրոնզե մեդալ:

3 բրոնզե մեդալ և 2 գովասանագիր Ֆիզիկայի միջազգային օլիմպիադայից

Առցանց ձեւաչափով է անցկացվել նաեւ Ֆիզիկայի 52-րդ միջազգային օլիմպիադան: Հայաստանի թիմը, որի կազմում ընդգրկված էին 5 աշակերտներ, նվաճել է 3 բրոնզե մեդալ: Մասնակիցներից երկուսն արժանացել են գովասանագրերի:

Ֆիզիկայի 52-րդ միջազգային օլիմպիադային մասնակցել են 79 երկրների ավելի քան 300 աշակերտներ: Հայաստանյան թիմից բրոնզե մեդալների են արժանացել Հայաստանի ազգային պոլիտեխնիկական համալսարանի (ՀԱՊՀ) ավագ դպրոցի 12-րդ դասարանի աշակերտ Արտաշես Մկրտչյանը, Ա. Շահինյանի անվան ֆիզմաթ հատուկ դպրոցի 11-րդ դասարանի աշակերտներ Մարիա Առաքելյանը և Արթուր Բարսեղյանը: ՀԱՊՀ-ի ավագ դպրոցի 12-րդ դասարանի աշակերտ Հովսեփ Կարապետյանը և Ա. Շահինյանի անվան ֆիզմաթ հատուկ դպրոցի 11-րդ դասարանի աշակերտ Վյաչեսլավ Պետրոսյանը ստացել են գովասանագիր:

Թիմը ղեկավարել են Գագիկ Գրիգորյանը («ԱՅՔ» դպրոց, Ա. Շահինյանի անվան ֆիզմաթ հատուկ դպրոց) և Բիլլոր Կուրդիյանը (Ա. Շահինյանի անվան ֆիզմաթ հատուկ դպրոց):

Օլիմպիադան անցկացվել է երկու՝ փորձնական և տեսական փուլերով, առցանց մասնակցությունն ապահովել է Ա. Շահինյանի անվան ֆիզմաթ հատուկ դպրոցը: Ֆիզիկայի 52-րդ միջազգային օլիմպիադայի (պաշտոնական կայքը՝ ipho2022.com) կազմակերպիչ երկիրը Շվեյցարիան է: Հիշեցնենք, որ «Ֆիզիկա» առարկայի նախորդ՝ 51-րդ միջազգային օլիմպիադայում, որը նույնպես անցկացվել էր առցանց ձեւաչափով, Հայաստանի թիմն արժանացել էր 1 ոսկե, 1 արժաթե և 2 բրոնզե մեդալների:

Մաթեմատիկայի միջազգային օլիմպիադայում ՀՀ թիմը նվաճել է 6 մեդալ

ՀՀ դպրոցականները 2 արժաթե և 4 բրոնզե մեդալ են նվաճել «Մաթեմատիկա» առարկայի 63-րդ միջազգային օլիմպիադայում:

Օլիմպիադան, որի կազմակերպիչ երկիրը Նորվեգիան էր, երկու տեսական փուլերով և առկա ձեւաչափով անցկացվել է Օսլո քաղաքում: Օլիմպիադային մասնակցել է 104 երկրի 589 աշակերտ:

Հայաստանի թիմը ներկայացրել է 6 աշակերտ՝ 5-ը Ա. Շահինյանի անվան ֆիզմաթ հատուկ դպրոցից, իսկ մեկը՝ «Բվանտ» վարժարանից: Ֆիզմաթ հատուկ դպրոցի սաներ Վահագն Հովհաննիսյանը և Ռուբեն Համբարձումյանն արժանացել են արժաթե, իսկ նույն դպրոցի աշակերտներ Հայկ Կարապետյանը, Վահրամ Ասատրյանն ու Արեգ Մկրտչյանը, ինչպես նաեւ «Բվանտ» վարժարանի սան Արայիկ Խալաթյանը՝ բրոնզե մեդալներ: Թիմային հաշվարկում մեր թիմը զբաղեցրել է 26-րդ հորիզոնականը:

Հայաստանի թիմը ղեկավարել են Սմբատ Գոգյանը (ԳԱԱ) և Գուրգեն Ասատրյանը (ՀՊՄՀ):

Մաթեմատիկայի 62-րդ միջազգային օլիմպիադայում, որն անցկացվում էր առցանց ձեւաչափով, Հայաստանի թիմն արժանացել էր 2 արժաթե և 3 բրոնզե մեդալների:

Մաթեմատիկայի միջազգային օլիմպիադայի պաշտոնական կայքը՝ <https://www.imo-official.org/>:

Համաժողով

Հանրային քննարկում

ՄԿՈՒ հաստատություններում որակի ապահովման համակարգի զարգացում

Դպրոցների սովորողների տնային ուսուցման կարգի նախագիծ

Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոնը...

Միջոցառման նպատակն էր քուեջների ներկայացուցիչների և շահակիցների հետ քննարկել...

Համաժողովի մասնակիցներին ողջունել է ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի տեղակալ Ժաննա Անդրեասյանը...

Նրա խոսքով այդ մարտահրավերների հաղթահարման եղանակներից մեկը հաստատությունների հավատարմագրումն է...

Ըստ փոխնախարարի՝ այս գործում իր նշանակալի նպաստը կբերի մասնագիտական կրթության և ուսուցման օրենքի նախագիծը...

«Մենք աշխատում ենք Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոնի հետ և դիտարկում ենք ինչպիսի նրբություններ ու առանձնահատկություններ կան հավատարմագրման գործընթացում...

Համաժողովի մասնակիցներին ողջունել է նաև ՈԱԿ-ի տնօրեն Ռուբեն Թովչյանը:

Ելույթներից հետո շահակիցների հետ տեղի են ունեցել պանելային քննարկումներ, որոնց ընթացքում անդրադարձ է եղել արտաքին զննահատման գործընթացների արդյունքներին...

Պանելային քննարկումներին հաջորդել է միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների համար էրազմուս+ ծրագրերի հնարավորությունների և պահանջների ներկայացումը...

ՀՀ կրթության, գիտության մշակույթի և սպորտի նախարարությունը հանրային քննարկման է ներկայացրել...

Նախագծի նպատակն է հանրակրթական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատություններում հաշվառված և առողջական վիճակի պատճառով դպրոց հաճախել չկարողացող...

Համաձայն նախագծի՝ սովորողների համար տնային ուսուցումը կազմակերպվում է այն ուսիստատություններում, որտեղ հաշվառված է սովորողը:

Դպրոցի զարգացման ծրագրի մշակման ձեւաչափ

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունը հանրային քննարկման է ներկայացրել...

Նախագծի նպատակը զարգացման ծրագրի՝ որպես գործիքի կիրառության արդյունավետության բարձրացումն է...

խարարի՝ 2020 թվականի մայիսի 20-ի թիվ 09 հրամանի համաձայն:

Տնային ուսուցման իրավունք վերապահող հիվանդությունների ցանկը սահմանում է ՀՀ կառավարությունը:

Տնային ուսուցում կազմակերպելու համար պայմանագիրը կնքվում է առավելագույնը երկու տարի ժամկետով...

Տնային ուսուցումը կազմակերպվում է սովորողների համար տնային ուսուցումը կազմակերպվում է՝ ուսումնական պլանների, իսկ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող

սովորողների համար՝ անհատական ուսուցման պլանի համաձայն:

Տնային պայմաններում սովորողին տրամադրվող մանկավարժափոխադրման աշակցությունն իրականացվում է դպրոցի և Տարածքային մանկավարժափոխադրման աշակցության կենտրոնի մանկավարժափոխադրման աշակցության թիմի մասնագետների կողմից՝ համաձայն ԱՌԴ-ի:

Հաստատությունն ուսման ընթացքում սովորողին անվճար տրամադրում է դպրոցի գրադարանային ֆոնդում առկա դասագրքեր/ուսումնասփանդակ նյութեր, ապահովում է սովորողների ուսումնառության իրականացումը տանը՝ ներառյալ էլեկտրոնային ուսուցման և հեռավար ուսուցման տեխնոլոգիաների կիրառումը...

Տնային ուսուցումը կազմակերպվում է պետական բյուջեով ուսիստատությանը հատկացված ֆինանսական միջոցների հաշվին:

Տնային ուսուցման կազմակերպումը կրում է ժամանակավոր բնույթ, և այդ ժամանակահատվածում դպրոցն իրականացնում է նախապատրաստական աշխատանքներ՝ սովորողին դասարանային պայմաններում կրթության մեջ ընդգրկելու համար:

Այսպիսով, սովորողների տնային ուսուցման կարգը թույլ կտա կարգով առանձնացված դեպքերում սովորողների ուսուցումն իրականացնել տնային պայմաններում անհատական ուսուցմամբ, որն էլ կնպաստի նշված սովորողների կրթության իրավունքի իրականացմանը՝ ապահովելով կրթության շարունակականությունը:

թյուններ և հանրակրթական այլընտրանքային (միջազգային, փորձարարական, հեղինակային) ծրագրերով հաստատության կողմից իրականացվող բովանդակային, կրթական տեխնոլոգիաների օգտագործմամբ կամ նորարարական ուղղություններ:

Նախագծով առաջարկվում է ծրագրի իրականացման վերահսկողությունն իրականացնել՝ հաստատության գործունեության տարեկան աշխատանքային պլանի կատարման մասին հաշվետվության հիման վրա:

Այսպիսով, նախագծի ընդունման պարագայում ուսիստատության տնօրենի պաշտոնի հավակնորդները հստակ կպատկերացնեն զարգացման ծրագրի մշակման պահանջները և կկարողանան մշակել դպրոցի զարգացման ծրագիրը՝ հաշվի առնելով տվյալ հաստատության առանձնահատկությունները, իրականացնել անհրաժեշտ ուսումնասիրություն և վերլուծություն՝ դպրոցի իրական վիճակը, մարտահրավերները և խնդիրները գնահատելու համար:

Հեղինակ՝ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Հայ-սիրիական

Փոփոխություն

Համագործակցության նոր հեռանկարներ

Օրենքի նոր կարգավորում

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարար Վահրամ Դումանյանը ընդունել է Սիրիայի Արաբական Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Լորա Արիսյանին:

մնա հայկական պատմական հուշարձանները ոչնչացնելուց եւ դրանց ծագումն աղավաղելուց:

Դեսպան Լորա Արիսյանը նշել է, որ իր պաշտոնավարումը համընկել է երկու երկրների միջեւ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման 30-ամյակի հետ, որի շրջանակում նախատեսվում են մի շարք կարեւոր միջոցառումներ: Նա վերահաստատել է ՀՀ-ի եւ Սիրիայի միջեւ համագործակցության խոչընդոտումը եւ նոր ծրագրերի իրականացման պատրաստակամությունը՝ հիմնվելով երկու ժողովուրդների դարավոր բարեկամական հարաբերությունների վրա:

Դեսպանը շեշտել է, որ մեծապես գնահատում է հայկական մշակույթը՝ հույս հայտնելով, որ հայ արվեստագետները իրենց փորձառությանը կկիսվեն սիրիացի գործընկերների հետ: Նորա Արիսյանն անդրադարձել է նաեւ կրթության ոլորտում համագործակցությանը, մասնավորապես ԵՊՀ-ում արաբագիտության զարգացման եւ Սիրիայում հայ ուսանողների կրթության կազմակերպման հարցերին: Դեսպանը կարեւորել է նաեւ երկու երկրների միջեւ գիտության ոլորտում համագործակցությունը եւ դասախոսների ու գիտնականների փոխադարձ այցերի կազմակերպումը:

Վահրամ Դումանյանը դեսպանին հրավիրել է մասնակցելու սեպտեմբերի 5-11-ը Հայաստանում կայանալիք «STARMUS FESTIVAL VI» միջազգային փառատոնին:

Հանդիպման ընթացքում քննարկվել են նաեւ հայ-սիրիական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի հերթական ճիստին առնչվող հարցեր:

Հիշեցնենք, որ ավելի վաղ ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարար Վահրամ Դումանյանն ընդունել էր Սիրիայի Արաբական Հանրապետության ժողովրդական ժողովի Սիրիա-Հայաստան բարեկամական խմբի ղեկավար Լյուսի Իսկանյանի գլխավորած պատվիրակությանը: Հանդիպման ընթացքում կարեւորվել է հայ-սիրիական բարեկամական հարաբերությունների զարգացումը:

Վահրամ Դումանյանը շնորհավորել է Լորա Արիսյանին՝ դեսպանի պաշտոնը ստանձնելու կապակցությամբ եւ վստահություն հայտնել, որ նա իր դիվանագիտական գործունեությունը կծառայի հայ-սիրիական հարաբերությունների շարունակական զարգացմանն ու փոխադարձ համագործակցության ընդլայնմանը:

Նախարարը կարեւորել է փոխադարձ վստահության վրա հիմնված երկու ժողովուրդների ավանդական եւ բարեկամական կապերը: Այդ համատեքստում Վահրամ Դումանյանը ցավով փաստել է, որ որոշ հանգամանքներով պայմանավորված՝ երկու երկրների միջեւ նախատեսվելիք համագործակցության փաստաթղթերի ստորագրման գործընթացը դանդաղել է՝ վերահաստատելով այն վերսկսելու անհրաժեշտությունը:

Նախարարն առաջարկել է դիտարկել փոխհամագործակցության ծրագրերի իրականացման հնարավորությունը կրթության, գիտության եւ մշակույթի ոլորտներում, մասնավորապես վերսկսել «ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարության եւ Սիրիայի Արաբական Հանրապետության բարձրագույն կրթության նախարարության միջեւ կրթության եւ գիտության բնագավառում 2022-2027 թթ. համար համագործակցության մասին» ծրագրի ստորագրման համար սահմանված գործընթացը: Վահրամ Դումանյանն անդրադարձել է նաեւ «ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարության եւ Սիրիայի Արաբական Հանրապետության մշակույթի նախարարության միջեւ 2023-2025 թթ. համագործակցության մասին» ծրագիրը ստորագրելու հնարավորությանը:

Նախարարը կարեւորել է Դումանյանի համալսարանի հայագիտական բաժնի գործունեությունը եւ համատեղ ծրագրեր իրականացնելու հնարավորությունը, ինչպես նաեւ առաջարկել է դիտարկել ՀՀ քաղաքացիների համար Հայկաի համալսարանում արաբերենի ուսուցումը վերսկսելու հնարավորությունը: Վահրամ Դումանյանը դեսպանին առաջարկել է զարգացնել ՀՀ բուհերում արաբագիտության ամբիոնների եւ Սիրիայի Արաբական Հանրապետության բուհերում հայագիտության ամբիոնների գործունեությունը եւ փոխգործակցությունը: Այս համատեքստում նախարարն ընդգծել է, որ ՀՀ բուհերում ներկայումս սովորում են Սիրիայի 282 քաղաքացիներ, որոնցից 270-ը ազգությամբ հայեր են:

Վահրամ Դումանյանն անդրադարձել է նաեւ 2020 թվականին Արցախի դեմ ռազմական ագրեսիայի հետեւանքով Ադրբեջանի վերահսկողության ներքո անցած հայկական մշակութային ժառանգության հետազոտման պահանջներին ընդգծելով, որ պետք է ջանքեր չխնայել, որպեսզի Ադրբեջանը զերծ

2018 թվականից գործածվող մեծ կարգավորումը վերանայման անհրաժեշտություն ունի, քանի որ որեւէ կերպ հիմնավորված չէ բուհերի մեծ լայն շրջանակ սահմանելը: Շատ հաճախ նշված բուհեր ընդունվելը պայմանավորված է լեզուների իմացությամբ եւ քաղաքացիների վճարումակ լինելով:

Առաջարկվող լուծում

Գործընթացի ամբողջական կարգավորման համատեքստում ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարությունը տարկետման նոր համակարգ ներդրելու օրենսդրական փոփոխության նախաձեռնությամբ արդեն իսկ հանդես է եկել: Մասնավորապես՝ Կառավարությունը կարող է սահմանել այն բուհերի եւ մասնագիտությունների ցանկը, որոնցում սովորելու համար քաղաքացիներին կտրամադրվի պարտադիր գիմվորական ծառայության գորակոչից տարկետում: Նշված կարգավորումը ավելի նպատակային եւ պետության կարիքներից բխող տարկետման համակարգի ստեղծման հիմք կհանդիսանա:

Կատարված փոփոխությամբ հստակեցվում է բուհերի վարկանիշավորման ցանկը այն նշանակալի նվաճումն հասկացությանը համարժեք դարձնելու տեսանկյունից: Կարգի կիրարկման ընթացքում քաղաքացիների իրավունքների տեսանկյունից խնդրահարույց է նաեւ «տվյալ տարվա ցանկեր» արտահայտությունը, քանի որ <http://www.shanghaihairanking.com/> կայքում բուհերի ցանկերի քարտեզումը չի համընկնում տարկետման գործընթացի հետ: Նոր կարգավորմամբ սահմանված «պարտադիր գիմվորական ծառայության գորակոչից տարկետում» կարգավորման նպատակը կայանում է նրանում, որ քաղաքացիներն ուսումնական հաստատություն ընտրելու պահին՝ դա կլինի նախորդող, թե դիմելու տարվա ընթացքում, արդեն իսկ վստահ կլինեն, որ տարկետման գործընթացում կդիտարկվի իրենց ընտրության պահին գործող բուհերի վարկանիշավորման ցանկը, եւ հետագա փոփոխություններն իր վրա չեն տարածվի: Նմանատիպ դեպքերում եւ քաղաքացիների, եւ վարչական մարմնի գործողությունների, եւ նշանակալի նվաճման համապատասխանության որոշման հարցերում գործընթացը լինի կանխատեսելի եւ հստակ:

Որոշումն ուժի մեջ կմտնի 2023 թվականի մարտի 1-ից, հետեւաբար՝ 2023 թվականի ապրիլի 1-ից դիմող քաղաքացիների համար պարտադիր գիմվորական ծառայության գորակոչից տարկետման համար որպես նվաճում կհամարվի աշխարհի լավագույն բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ակադեմիական վարկանիշավորման <http://www.shanghaihairanking.com/#> կայքի աշխարհի համալսարանների ակադեմիական ընդհանուր (Academic Ranking of World Universities) եւ ըստ ոլորտների (Global Ranking of Academic Subjects) տվյալ տարվա ցանկերի առաջին հինգ տասնյակում ընդգրկված հաստատություններում սովորելու կամ դիմորդ հանդիսանալու համագամանքը:

Գործողի վերջին նիստում փոփոխություն է կատարվել «Գիտության եւ կրթության բնագավառներում նշանակալի նվաճումներ ունեցող քաղաքացիներին պարտադիր գիմվորական ծառայության գորակոչից տարկետում տալու կարգը եւ պայմանները սահմանելու մասին» ՀՀ կառավարության 2018 թվականի ապրիլի 12-ի N 451-Ն որոշման մեջ: ՀՀ կառավարության որոշման նախագծի ընդունման անհրաժեշտությունը պայմանավորված է եղել գիտության եւ կրթության բնագավառներում նշանակալի նվաճումներ ունեցող քաղաքացիներին պարտադիր գիմվորական ծառայության գորակոչից տարկետում տալու հետ կապված գործընթացների կատարելագործման, դրանց արդյունավետության բարձրացման եւ պարզեցման հետ:

Պաշտոնական

Բուհերի վարկանիշավորման նոր ցանկ

2018 թվականից գործածվող մեծ կարգավորումը վերանայման անհրաժեշտություն ունի, քանի որ որեւէ կերպ հիմնավորված չէ բուհերի մեծ լայն շրջանակ սահմանելը: Շատ հաճախ նշված բուհեր ընդունվելը պայմանավորված է լեզուների իմացությամբ եւ քաղաքացիների վճարումակ լինելով:

Առաջարկվող լուծում

Գործընթացի ամբողջական կարգավորման համատեքստում ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարությունը տարկետման նոր համակարգ ներդրելու օրենսդրական փոփոխության նախաձեռնությամբ արդեն իսկ հանդես է եկել: Մասնավորապես՝ Կառավարությունը կարող է սահմանել այն բուհերի եւ մասնագիտությունների ցանկը, որոնցում սովորելու համար քաղաքացիներին կտրամադրվի պարտադիր գիմվորական ծառայության գորակոչից տարկետում: Նշված կարգավորումը ավելի նպատակային եւ պետության կարիքներից բխող տարկետման համակարգի ստեղծման հիմք կհանդիսանա:

Կատարված փոփոխությամբ հստակեցվում է բուհերի վարկանիշավորման ցանկը այն նշանակալի նվաճումն հասկացությանը համարժեք դարձնելու տեսանկյունից: Կարգի կիրարկման ընթացքում քաղաքացիների իրավունքների տեսանկյունից խնդրահարույց է նաեւ «տվյալ տարվա ցանկեր» արտահայտությունը, քանի որ <http://www.shanghaihairanking.com/> կայքում բուհերի ցանկերի քարտեզումը չի համընկնում տարկետման գործընթացի հետ: Նոր կարգավորմամբ սահմանված «պարտադիր գիմվորական ծառայության գորակոչից տարկետում» կարգավորման նպատակը կայանում է նրանում, որ քաղաքացիներն ուսումնական հաստատություն ընտրելու պահին՝ դա կլինի նախորդող, թե դիմելու տարվա ընթացքում, արդեն իսկ վստահ կլինեն, որ տարկետման գործընթացում կդիտարկվի իրենց ընտրության պահին գործող բուհերի վարկանիշավորման ցանկը, եւ հետագա փոփոխություններն իր վրա չեն տարածվի: Նմանատիպ դեպքերում եւ քաղաքացիների, եւ վարչական մարմնի գործողությունների, եւ նշանակալի նվաճման համապատասխանության որոշման հարցերում գործընթացը լինի կանխատեսելի եւ հստակ:

Որոշումն ուժի մեջ կմտնի 2023 թվականի մարտի 1-ից, հետեւաբար՝ 2023 թվականի ապրիլի 1-ից դիմող քաղաքացիների համար պարտադիր գիմվորական ծառայության գորակոչից տարկետման համար որպես նվաճում կհամարվի աշխարհի լավագույն բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ակադեմիական վարկանիշավորման <http://www.shanghaihairanking.com/#> կայքի աշխարհի համալսարանների ակադեմիական ընդհանուր (Academic Ranking of World Universities) ցանկերի առաջին հինգ տասնյակում ընդգրկված հաստատություններում սովորելու կամ դիմորդ հանդիսանալու համագամանքը:

Որոշումն ուժի մեջ կմտնի 2023 թվականի մարտի 1-ից, հետեւաբար՝ 2023 թվականի ապրիլի 1-ից դիմող քաղաքացիների համար պարտադիր գիմվորական ծառայության գորակոչից տարկետման համար որպես նվաճում կհամարվի աշխարհի լավագույն բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ակադեմիական վարկանիշավորման <http://www.shanghaihairanking.com/#> կայքի աշխարհի համալսարանների ակադեմիական ընդհանուր (Academic Ranking of World Universities) ցանկերի առաջին հինգ տասնյակում ընդգրկված հաստատություններում սովորելու կամ դիմորդ հանդիսանալու համագամանքը:

Որոշումն ուժի մեջ կմտնի 2023 թվականի մարտի 1-ից, հետեւաբար՝ 2023 թվականի ապրիլի 1-ից դիմող քաղաքացիների համար պարտադիր գիմվորական ծառայության գորակոչից տարկետման համար որպես նվաճում կհամարվի աշխարհի լավագույն բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ակադեմիական վարկանիշավորման <http://www.shanghaihairanking.com/#> կայքի աշխարհի համալսարանների ակադեմիական ընդհանուր (Academic Ranking of World Universities) ցանկերի առաջին հինգ տասնյակում ընդգրկված հաստատություններում սովորելու կամ դիմորդ հանդիսանալու համագամանքը:

Որոշումն ուժի մեջ կմտնի 2023 թվականի մարտի 1-ից, հետեւաբար՝ 2023 թվականի ապրիլի 1-ից դիմող քաղաքացիների համար պարտադիր գիմվորական ծառայության գորակոչից տարկետման համար որպես նվաճում կհամարվի աշխարհի լավագույն բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ակադեմիական վարկանիշավորման <http://www.shanghaihairanking.com/#> կայքի աշխարհի համալսարանների ակադեմիական ընդհանուր (Academic Ranking of World Universities) ցանկերի առաջին հինգ տասնյակում ընդգրկված հաստատություններում սովորելու կամ դիմորդ հանդիսանալու համագամանքը:

Հեղինակ՝ ԳՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Հ. ԳՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Հայոց վրիժառուության արդարահատույց ռազմագործողությունը

«Հայեր, յիշեք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըրհինգին կատարեցէք մեր սօնը...»

Խանասորի արդարահատույց ռազմագործողության գաղափարը հղացել է ամվեհեր ազատամարտիկ Նիկոլ Դումանը, որն Ատրպատականից հասել է Թիֆլիս՝ 1896 թ. ինքնապաշտպանության մասնակից եւ Վանից նահանջող հայերի վրա Գարահիսար լեռան լանջին ուխտադրժրեմ հարձակված եւ Աղբակի հայերին կոտորած քրդական մազրիկ ցեղին պատժելն էր:

Աբդուլհամիդյան զանգվածային կոտորածների տարիներին սուլթանական բռնապետական վարչակարգի ու դրա տեղական ներկայացուցիչների վարած հակահայ քաղաքականության դեմ ծնունդ առնող հերոսական Վասպուրականի հայությունը: Վասպուրականի ոստան Վանի 1896 թ. ինքնապաշտպանությունը կազմակերպել եւ ղեկավարում էին ազգային կուսակցությունների տեղական ղեկավարներ Սկրտիչ Ավետիսյանը (Թերլեմեզյան, Արմենական կուսակցություն), Մարտիկը (Մարտիրոս Սարուխանյան, Սոցիալ-դեմոկրատական հնչակյան կուսակցություն) եւ Պետոն (Ալեքսանդր Պետրոսյան, Հայ հեղափոխական դաշնակցություն):

Ասարտըրը հիմնականում մղվել են Վանի Այգեստան թաղամասում, որը բաժանվել է 4 պաշտպանական շրջանների՝ 30-ից ավելի դիրքերով: Ինքնապաշտպանական խմբերում ընդգրկվել է շուրջ 700-900 երիտասարդ: Ինքնապաշտպանական ուժերն ունեցել են ընդամենը 518 հրացան: Վանեցիներին օգնության են շտապել Վազգենի եւ Ներսեսի հայրուկային խմբերը: Հակառակորդը կենտրոնացրել է մոտ 10 հազար զինվոր՝ զինված արդիական զենքով եւ հրետանով: Ինքնապաշտպանական մարտեր սկսվել են հունիսի 3-ին: Հուլիսը դեմքով լավ սպառազինության ու թվական գերակշռության վրա՝ թշնամին փորձել է շեշտակի գրոհով ճեղքել վանեցիների պաշտպանությունը: Սակայն հանդիպելով հայերի հուժկու հակահարվածին՝ զգալի կորուստներով նահանջել է: Հաջողությամբ հետ մղելով թուրքերի հարձակումները՝ քաղաքի պաշտպանները դիմել են հանդուժան հակազրոհների. նման մի գործողության ժամանակ գրավել են հակառակորդի 2 թղթանոթ:

Ձենքի եւ զինամթերքի խիստ պակասը ինքնապաշտպանության ղեկավարներին հարկադրել է համաձայնել Վանում անգլիական հյուպատոսի եւ թեմական առաջնորդ Սահակ վարդապետ Բագրեւանդոսի առաջարկությանը՝ դադարեցնել դիմադրությունը: Իշխանությունները խոստացել են հնարավորություն տալ ինքնապաշտպանության կազմակերպիչներին, մասնակիցներին եւ նրանց միանալ ցամաքային զորքերին անարգել հեռանալ դեպի Պարսկաստան: Մոտ 1500 մարդ հունիսի 8-ին Վանից հեռացել է Վարազա լեռ: Սկրտիչ Ավետիսյանի ղեկավարությամբ անգն բնակչության մի մասը են մարտիկները (շուրջ 1000 հոգի) որոշել են անցնել Պարսկաստան, սակայն շրջապատվել են Աղբակի Ս. Բարդուղիմեոս վանքի մոտ, որտեղ էլ նրանց մեծ մասը զոհվել է անհավասար մարտում: Ձոհվում է նաեւ Վանի ինքնապաշտպանության փոխ-ղեկավար Ս. Ավետիսյանը: Համառ մարտերից հետո միայն 20-30 հոգու է հաջողվել հասնել Սալմաստ:

Նույն ճակատագրին է արժանանում նաեւ Պետոյի եւ Մարտիկի 83-հոգանոց ջոկատը: Պետոյի եւ Մարտիկի շուրջը համախմբված խումբը արմենականների հեռանալուց հետո եւս մի քանի օր մնում է Վարազա լեռներում: Խմբի ղեկավարներին հաջողվում է համոզելով, երբեմն էլ բռնությամբ, իրենց շուրջ 500-600 անգն հետեւորդներին փոքր խմբերով վերադարձնել Այգեստան: Ձիմյալ խմբով Վան է վերադառնում նաեւ Վազգենը: Մնացածները՝ շուրջ 80 զինյալներ, Պետոյի եւ Մարտիկի գլխավորությամբ Աբաղայի գծով շարժվում են դեպի Պարսկաստան: Բայց ուխտադրուծ

թշնամին ակնդետ հետեւում էր նաեւ այս խմբի քայլերին: Գարահիսար լեռան լանջին խումբն ընկնում է քրդական մազրիկ ցեղի զինված ելուզակների շրջապատման մեջ ու անհավասար եւ կատաղի կռվում գլխովին ոչնչանում:

Վան քաղաքից ազատամարտիկների հեռանալուց հետո թուրք զինվորներն ու համիդեականներն անարգել ներխուժում են հայկական թաղամասեր եւ կոտորում անգն խաղաղ բնակչությանը: Մեկ շաբաթ տեւած կռիվների ընթացքում զոհվում է շուրջ 500 հայ, սատակվում 300 թուրք ջարդարար: Առավել ծանր կորուստներ են ունենում Վասպուրականի անպաշտպան գյուղերը: Ջարդարարները կոտորում են շուրջ 20 հազար հայի:

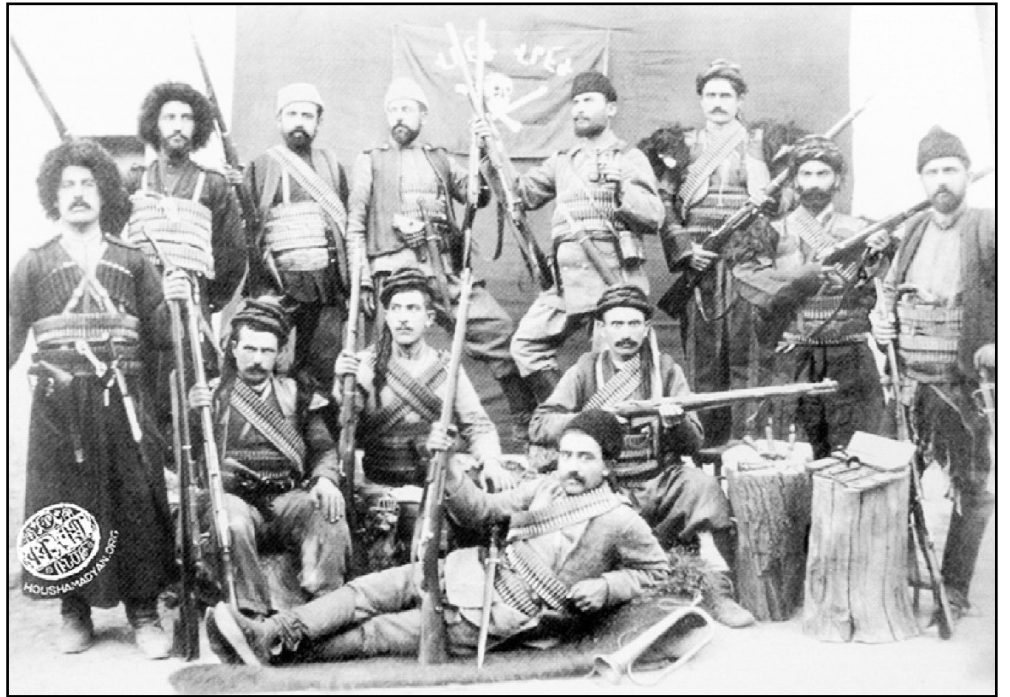
Վան քաղաքի տարեգրության մեջ 1896 թ. հունիսյան դեպքերը ստացել են «Վանի մեծ դեպք» անվանումը:

Փաստորեն, 1896 թ. հունիսին, քուրդ Մազրիկ ցեղախումբը, սուլթան Աբդուլ Համիդի («Արյունոտ սուլթան») հրամանով, Վանի հայոց ինքնապաշտպանությունից հետո հարձակվել էր դեպի Պարսկաստան նահանջող անգն մարտիկների վրա եւ կոտորել գրեթե բոլորին: Ուստի, առաջարկվեց վրիժառուություն իրականացնել, կազմակերպել արշավանք դեպի Խանասոր, որտեղ վրաններում ապրում էր քրդական Մազրիկ ցեղը ու պատժել սուլթանի կամակատար ոճրագործներին:

Վանի հերոսական ինքնապաշտպանությունը ձայնողեց Վասպուրականի հայության նկատմամբ զանգվածային ջարդ կազմակերպելու համիդյան իշխանությունների ծրագիրը: Այդ ցեղասպանական նկրտումները կանխվեցին քաղաքական երեք կուսակցությունների դրսեւորած աննախադեպ միասնականության ու արդյունավետ համագործակցության շնորհիվ եւ մեծ զոհողությունների ու սխրանքների գնով: Ամենածանր ու ամանոք կորուստն ունեցավ Արմենական կուսակցությունը, որի հետեւանքով նա խիստ թուլացավ եւ, այլեւս չէր համարվում վերագտնել իրեն ու վերականգնվել, հայոց ազատամարտում մղվեց երկրորդական դիրքեր:

Նկատենք, որ 1880-1890-ական թվականների կովկասաբնակ եւ ռուսաստանաբնակ հայերի շրջանում մեծացել էր հետաքրքրությունն արեւմտահայերի ազատագրական պայքարի նկատմամբ, ուստի ծավալվում է արեւմտահայերին սատարելու, օգնության հասնելու շարժում: Հայրենիքի ճակատագրով մտահոգ եւ ազգակիցներին օգնելու պատրաստ հայ երիտասարդները մի շարք քաղաքներում (Ալեքսանդրապոլ, Շուշի, Կարս, Երեւան, Իզմիր, Ախալցխա եւ այլն) կազմել են հայրուկային ու զինատար խմբեր եւ, զենք ու զինամթերքով զինված, փորձել են անցնել Արեւմտյան Հայաստան. հատկապես հայտնի են Վարդան Գոլշյանի, Սարգիս Կուկունյանի նախաձեռնությունները: Կազմակերպվել են նաեւ մարտական ու զինատար խմբեր, որոնք զենք են փոխադրել Ռուսաստանից, Այսրկովկասից, Իրանից:

Մարտական խմբերի առաքելությունն անարգ թշնամու դեմ հաջող ռազմական գործողություններ իրականացնելն էր, լրտեսներին ու մատնիչներին պատժելը, քրդերին սաստելն ու զսպելը: Ձիմյալ խմբերը տարբեր ճանապարհներով զենք ու զինամթերք էին տեղափոխում Երկիր: Ձիմյալ ֆիդայիները են եղել Նիկոլ Դումանը, Խանասորի Վարդանը, Արմենակ Եկարյանը, Սեւքարեցի Սաքոն, Վազգենը, Խանը, Կայծակ Վաղարշակը, Աշոտ Երկաթը, Տուրքախը, Սեբաստացի Մուրադը, Սեպուհը, Թորգոմը, Ճարտարը, Գուրգենը, Ներսիս Օհնիկը, Փոխիկը եւ ուրիշներ: Հեռագայում տարբեր վայրերում այդ գործին լծվել էին նաեւ Կորտկանցի Կյուրոն, Հովոն, Սիոն, Ռես Սախոն, Սերոբը, Խաչան գյուղից Բրախուլամը՝ իր երկու որդիների Կնյազի ու Մանուկի հետ (Բրախուլամը նրա կեղծանունն էր, իսկական անունը հայտնի չէ: Բրախուլամը քրդերեն նշանակում է «Եղբորս ծառան»): Ըստ Արամ Մանուկյանի՝ «Այս ընտանիքը մեծ ծառայութիւն է արել յեղափոխական գործին», Պաղիկ գյուղից Դուկասը, ջրաղացյան Գեւորգը, Հարությունը, Անձավ

Խանասորի արշավանքի մասնակից Նիկոլ Դումանի խումբը

գյուղից Պարապը, հաճի Կարապետը, մշեցի Հարությունը, Շիրինը, Սիրունը, շամիրանցի Սողոմ, Եփրեմը, Պողոս եւ Պետրոս եղբայրները, երգումից Գեղամը, Դրոն, որ տարբեր տեսակի բեռների միջոցով զենք ու զինամթերք էր առաքում Հին Բայազետից Իզմիր, ապա Վան ու Շատախ: Ձիմյալ խմբերից առավել հայտնի էին «Մրրիկը», «Կայծակը», «Մասիսը», «Դժոխքը» «Որսկանը», «Ճապոնցի», «Շանթը», «Արտավազը», «Արծիվը», որոնք մեծ դժվարությամբ Երկիր էին հասցնում անհրաժեշտ զենքն ու զինամթերքը: Ձենքը մի վայրից մյուսը, բազմաթիվ հանգրվաններով հասցվում էր գաղտնի եւ այդպես մինչեւ Երկրի խորքերը: Այսպիսի եղանակով զենքի տեղափոխումը Երկիր, Արամ Մանուկյանի վկայությամբ, Կոմսը (Վահան Փափագյան, 1876 թ., Թավրիզ - 1973 թ., Բեյրութ, հայ ազգային-ազատագրական շարժման գործիչ, ՀՀԿ կուսակցության անդամ: 1906-1907 թթ. Ղեկավարել է Կովկասից Վան ռազմամթերք փոխադրելու գործը) անվանել է «ծծման եղանակ»: Ռազմամթերքը կամաց-կամաց «ծծվում» էր դեպի Երկրի խորքերը՝ Վան, Մուշ: Աբաղայի հայերը զենք-զինամթերքը փոխադրում էին մինչեւ Բերկրիի փոսը, Պզտիկ գյուղ, Անձավ եւ Գործոք: Այնտեղից էլ գյուղից գյուղ՝ Թիմարով կամ Արձակով դեպի Վան: Գործում էին ռազմամթերքի փոխադրության հետեւյալ հայտնի երթուղիները.

1. Երեւան-Կարս-Բասեն-Խնուս-Վարդո-Սասուն,
2. Երեւան-Միրզաքան-Արճեշ-Տարոն եւ Վասպուրական,
3. Երեւան-Խոյ-Թաղեոս Առաքյալի վանք-Աբաղայի դաշտ-Վան,
4. Երեւան-Սալմաստ-Բաշկալե-Հայոց Չոր-Վան,
5. Երեւան-Դավալու-Մակու-Ս. Ստեփանոս Նախավայրի վանք-Խոյ եւ այլն:

Եթե արդյունավետության տեսակետից դիտարկենք զինատար խմբերի կողմից 1890-1905 թթ. զենքի փոխադրության արդյունքները, ապա կտեսնենք, որ դրանք այնքան էլ գոհացուցիչ չէին: Սակայն ստեղծված պայմաններում զենք հայթայթելու, սեփական պատիվն ու կյանքը պաշտպանելու այլ ելք ու միջոց իսկապես չկար:

Ինչպես վերը նշեցինք, Խանասորի արշավանքի գաղափարը, որն արժանանում է Քրիստափոր Միքայելյանի հավանությանը, հղացել էր հայ ազատագրական պայքարի նվիրյալ Նիկոլ Դումանը: Դաշնակցության Կովկասյան շրջանային ժողովը հաստատել է ծրագիրը, որն իրականացրել է ՀՀԿ արեւելյան բյուրոն: Կազմվել է զինված արշավախումբ, որը բաժանվել է հարյուրյակների, հիսնյակների եւ տասնյակների: Ընդհանուր հրամանատար է նշանակվել Նիկոլ Դումանի համագյուղացի Վարդանը (Սարգիս Մեիրաբ-

յան, Խանասորի Վարդան), օգնական Հ. Արդուրյանը (Իշխան), հարյուրապետներ՝ Մուկա-ճի Մանուկը եւ Երզրունցի Արամայիսը, հիսու-ճապետ Նիկոլ Դումանը, հեծելախմբի հրամանատար Սեւքարեցի Սաքոն: Հայ մարտիկների հետ միասին Խանասորի արշավանքին մասնակցել են նաեւ հետագայում Հայոց եկեղեցու նվիրյալ հոգեւորականներ դարձած Գրիգոր քահանա Ավագյանը, Հակոբ քահանա Սառիկյանը, Վարդան քահանա Նալբանդյանը եւ ուրիշներ: Արցախի հայուհիներն էլ, անմասն չմնալով արդարահատույց արշավանքին մասնակցելու գործին, իրենց ձեռքով գործել ու արշավանքի կազմակերպիչներին էին նվիրել մարտական դրոշ, որի վրա ասեղնագործել էին «ՎՐԷՄ, ՎՐԷՄ» մակագրությունը:

Պատմագիտական գրականության մեջ Խանասորի արշավանքը գրեթե միշտ ներկայացվել է որպես կազմակերպական առումով ինքնուրույն եւ մեկուսի ռազմական գործողություն եւ գլխավորապես շեշտվել է նրա վրեժխնդրական ու պատժիչ կողմը: Ըստ արշավանքի կազմակերպիչ Նիկոլ Դումանի՝ այն պետք է լուծեր ոչ միայն եւ ոչ այնքան վրիժառուական ու պատժիչ խնդիրներ, որքան փորձեր իր նպաստը բերել Հայկական հարցի դրական լուծմանը:

Նախատեսվող արշավանքն, ըստ եւության, նախորդ տարվա համար ծրագրված վրեժխնդրական գործողությունը տրամաբանական ավարտին հասցնելու նպատակը պետք է հետապնդեր: Վանի 1896 թ. ինքնապաշտպանության ձայնողունից եւ Հրայրի ու Արամ Մանուկյանի ձեռքառնությունից հետո այդ ձեռնարկը մնացել էր չիրականացված, իսկ այդ նպատակով հատկապես Պարսկաստանում կուտակված միջոցները (զենք, զինամթերք, կռվող ուժեր) հիմնականում պահպանվել էին: Ըստ որում, եթե 1896 թ. գործիքների առջեւ դրվում էին մահմեդական ելուզակ ու թալանչի զանգվածը զսպելու եւ «դաստիարակչական» խնդիրներ, ապա Վանի իրադարձություններից հետո Պարսկաստանից կատարվելիք արշավանքը ստանում էր ավելի որոշակի եւ նպատակային ուղղվածություն:

Այսպիսով՝ արշավանքի հիմնական թիրախ պետք է դառնային Պարսկաստանի հետ սահմանամերձ շրջանների քրդական ցեղերը, մասնավորապես Շարաֆ բեկի գլխավորած մազրիկ ցեղը, որն իր վճռական տխրահռչակ դերակատարությունն էր ունեցել Վանի 1896 թ. ինքնապաշտպանության ձայնողունից հետո այնտեղից Պարսկաստան նահանջող հայկական ուժերը ոչնչացնելու գործում եւ, բացի այդ, Աղբակի հայության ջարդերի իրականացնողն էր:

Հայոց վրիժառուության արդարահատույց ռազմագործողությունը

սկիզբը՝ էջ 8

1897 թ. համար նախատեսված մարտավարության խնդրում կային էական տարածայնություններ 337 բյուրոյի եւ Ատրպատականի ու Վասպուրականի կենտրոնական կոմիտեների միջեւ: Վերջիններս դեմ էին այդ տարվա մարտավարության առանցքային գաղափարներից մեկին՝ արշավանքի իրականացմանը: Նրանք ուժերը եւրկրում տվյալ պարագայում Վասպուրականում, կենտրոնացնելու կողմնակիցներ էին: Նման պայմաններում Նիկոլ Դումանին ու իր գաղափարակիցներին վիճակված էր հաղթահարել լուրջ խոչընդոտներ արշավանքի նախապատրաստման եւ իրականացման ճանապարհին:

Արշավանքի իրագործման ժամկետի հարցում Քրիստափոր Միքայելյանի լավատեսությունը, սակայն, չի արդարանում: Դա բացատրվում է երկու համազանգեքներով: Նախ՝ 337 Ատրպատականի մարմինները որոշակիորեն ձգձգում են դրա իրականացումը՝ հույս ունենալով արշավանքը զուգակցել Կ.Պոլսում նախատեսված ձեռնարկների հետ: Մյուս կողմից՝ չնայած Ատրպատականում նախապատրաստական աշխատանքների ավարտին՝ արշավանքի նպատակահարմարության հարցում շարունակում էին պահպանվել էական տարածայնություններ Ատրպատականի եւ Վասպուրականի ղեկավար գործիչների շրջանում: Նրանցից ոմանք (Վազգեն, Վարդան (Ս. Մեհրաբյան), Պետրոս Սերենճյան (Բուլղարացի Պետո), Գուրգեն (Բ. Մալյան) եւ ուրիշներ) դեմ էին արշավանքին եւ առաջարկում էին եղած ուժերը խումբ-խումբ փոխադրել Վասպուրական, ամրանալ որեւէ վայրում, օրինակ, Շատախում եւ պայքար ծավալել թշնամու դեմ. մինչդեռ մյուսները (Նիկոլ Դուման, Քրիստափոր Օհանյան, Գալուստ Ալոյան, Սարգիս Օհանջանյան (Ֆարիատ) եւ ուրիշներ), ընդհակառակը, արշավանքն իրականացնելու կողմնակիցներ էին: Նրանց միջեւ առաջացած առճակատումը վերացնելու եւ արշավանքին ընթացք տալու նպատակով 1897 թ. հուլիսին, որպես 337 բյուրոյի ներկայացուցիչ, Սալմաստ է ժամանում Հարություն Շահիրկյանը: Նրա ջանքերով տարակարծությունները վերանում, իսկ վեճերը հարթվում են, եւ վերջնական վճիռ է կայացվում արշավանքի օգտին: Դրանով հանդերձ՝ մասամբ բավարարվում է նաեւ Վասպուրականի գործիչների պահանջը, եւ նախքան արշավանքը 25 (այլ տարբերակով՝ 35) հոգանոց զինված խմբով Վան են վերադառնում Վազգենը եւ Գուրգենը: Վերջինս 337 լիազոր ներկայացուցչի իրավասություններով շուտով անցնում է Խլաթ, ապա Տարոն-Սասունի շրջան:

Դաշնակցական 253 մարտիկներից (այլ տվյալներով՝ 275 անձից բաղկացած հարվածային ջոկատ, որից 40 հոգին՝ հեծյալ) բաղկացած զորախումբը 1897 թ. հուլիսի 24-ի լույս 25-ի գիշերը Վարդանի (զորախմբի իրա-

մանատար), Իշխանի (փոխիրամանատար), Նիկոլ Դումանի (արշավանքի կազմակերպիչ) ու այլոց իրամանատարությամբ Ատրպատականի տարածքից անցնում է պարսկա-թուրքական սահմանը եւ շրջապատում Արաուլ լեռան փեշերին՝ համաստրի դաշտում, տեղակայված քրդական մագրիկ ցեղախմբին: Աղեղնաձեւ շրջապատելով մագրիկցիների 250 վրանները, որոնց կենտրոնում գտնվում էին Շարաֆ բեկի երեք սպիտակ վրանները, հայ մարտիկները 1897 թ. հուլիսի 25-ի վաղ առավոտյան, երգելով Սիիրդատ Եսայանի «Կովեցեք, տղերք» երգը, որ նվիրված էր Նիկոլ Դումանի՝ Բողազ Քյասանի կռվին, անակնկալ հարձակվում են մագրիկ ցեղախմբի վրա, զնդակոծում են հակառակորդին նրան պատճառելով մեծ կորուստներ: Կոտորվեց մագրիկ ցեղի տղամարդկանց մեծամասնությունը: Շատ քչերին հաջողվեց ազատվել ֆիդայու վրեժխնդիր զնդակից: Հավատարիմ հայի եւ ֆիդայու պատվին ու արժանապատվությանը՝ հայ ֆիդայիները խնայեցին քրդերի կանանց եւ երեխաներին: Ֆիդայիների ցատումից խույս տվեց նաեւ մագրիկների ցեղապետը՝ Շարաֆ բեյը, որը կանացի հազուստով ծայտյալ դուրս եկավ հայերի շրջափակումից: Գրավելով հարմար դիրքեր՝ հայ վրիժառուները հուլիսի 25-ին հետ են մղում մագրիկցիներին օգնության եկած հարեան քրդական ցեղերի, ինչպես նաեւ կառավարական բազմահազար ուժերի գրոհները՝ կռիվների ընթացքում տալով 19 զոհ: Խուսափելով մագրիկ ցեղին օգնության հասած մեծաթիվ քրդական այլ ցեղերի հետ հետագա ավելի լայնածավալ բախումներից՝ 337 արշավախումբը նահանջում է դեպի Պարսկաստան: Խանասորի արդարահատույց արշավանքն ավարտվեց 1897 թ. հուլիսի 27-ին: Պարսկաստան նահանջած զորախումբը պահպանեց իր հիմնական մարտական ուժը, զենքն ու հանդերձանը: Արշավանքից հետո քրդերն սկսեցին զգուշանալ հայ ֆիդայիների հետ բախումներից, նույնիսկ եղան նաեւ համագործակցության դեպքեր: Արշավանքի ամբողջ ընթացքում զոհվել են 25 հայեր, որոնց թվում էր նաեւ 337 հիմնադիր Ռոստոմի (Ստեփան Ջորյան) եղբայրը՝ Կարոն (Արիստակես Ջորյան): Նրա անմար հիշատակին է ձոնվել «Ազուլիսի քաջ պատանի» երգը («...Քեզպեսներին բյուր երանի, Դուք եք հույսը Հայաստանի: Խունկ ու մոմով գամ խանասոր,

Արցունք թափեմ ես ամեն օր...»): Խանասորի արշավանքն աննախադեպ երևույթ էր հայոց ազատամարտի պատմության մեջ: Այն ցուցադրեց հայ հայրուկի հոգու վեհությունը, նրան բնորոշ մարդասիրությունը եւ, ընդհանրապես, հայ ազատագրական շարժման բարոյական բարձր նկարագիրը: Այդ տարիներին ժողովրդի միջավայրում ստեղծված եւ Խանասորի վրիժառու հայ հայրուկին նվիրված երգի «Կոնց երբեք ձեռք տալու չէ վրեժխնդիր քաջ ֆիդան»՝ պատվի-

րանի իմաստ ունեցող տողը հայ ազատագրական շարժման անխախտելի կանոններից մեկը դարձավ:

Լինելով մեծամասշտաբ արշավանքներից առաջինը եւ նաեւ հետագա տարիներին կազմակերպվածներից ամենաբազմամարդը՝ Խանասորի արշավանքը շահեկանորեն տարբերվում է մյուս բոլոր արշավանքներից, որոնք, որպես կանոն, ավարտվում էին մարդկային ու ռազմական ռեսուրսների մեծ կորուստներով: Իր բովանդակությամբ եւ նախնական ծրագրմամբ՝ Խանասորի արշավանքը պատժիչ-վրեժխնդրական ձեռնարկ էր եւ հարձակողական մարտավարության դրսևորում: Արշավանքը նոր ու գնահատելի լիցք է հաղորդում հայ ազատագրական շարժմանը կրկին ցուցադրելով պայքարը շարունակելու վճռականությունը: Մյուս կողմից՝ այն, անկասկած, որոշակի զսպող ազդեցություն է ունենում նաեւ թուրք-պարսկական սահմանի շրջակայքում բնակվող քրդական այլ ցեղերի համար: Նրանք համոզվել էին, որ հարկ եղած դեպքում հայն էլ կարող է իրենից մարտական ուժ ներկայացնել եւ վրեժխնդիր լինել իրեն կոտորողներից: Հիշյալ համազանգեքը սահմանափակ շրջանների քրդերի մի մասին դրդում է կամ բարեկամանալ հայերի հետ, կամ զգուշանալ, կամ էլ չեզոք դիրք գրավել նրանց նկատմամբ: Դա կարելու հանգամանք էր, եւ հետագա տարիներին իր որոշակի նպաստն է բերում Պարսկաստանից Վասպուրական գեներալ փոխադրման գործի նոր ձեռով կազմակերպմանը:

Պատժիչ-վրեժխնդրական հարցեր լուծելով հանդերձ՝ Խանասորի արշավանքը հայոց զինյալ ազատամարտի 1897 թ. համար նախանշված մարտավարության մաս էր կազմում եւ ուներ նաեւ Հայկական հարցի վրա դիվանագիտության ուշադրությունը իրավիճակում խնդիր: Ճիշտ է, այդ բնագավառում նրա արդյունքները շրջափեշի չէին եւ միջազգային արձագանքներն էլ սպասվածից փոքր, բայց դրանք ավելի շատ պայմանավորված էին ոչ թե արշավանքի անարդյունավետությամբ, այլ այդ ամիսներին ստեղծված միջազգային որոշակի իրավիճակով, մասամբ նաեւ Կ.Պոլսում Խանասորի արշավանքին զուգահեռ իրականացվելիք ձեռնարկների գրեթե լիակատար ձախողմամբ:

1897 թ. հուլիսի 25-ի Խանասորի արշավանքը հայոց պատմության մեջ մնաց՝ որպես անօրինակ խիզախունի կարելու ու լավագույն պատմական դրվագ: Իրականացավ արշավանքի իրամանատարի՝ Խանասորի Վարդանի նվիրական երազանքը. «Ցույց տանք մեր հասարակության թերահավատ մասին, որ ընդունակ ենք հեղափոխական, թեւ՝ անհավասար, կռիվը հաջողությամբ առաջ տանելու. ցո'ւյց տանք ամբողջ աշխարհին, որ հայն էլ գիտե կռվել ազատության համար...»:

Խանասորի արշավանքի հաջող ավարտը մեծ ոգեւորություն առաջացրեց հայության

շրջանում, սրտապնդեց ու երկար ժամանակ հայերի համար պայքարի, արդար վրեժի ու հաղթանակի խորհրդանիշ դարձավ հենց Խանասորը:

Չետագայում Խանասորի արշավանքի մասնակից, ֆիդայի Գալուստ Ալոյանը (Դերվիշ Թորոս) հավերժացրեց Խանասորի հիշատակը՝ արշավանքի մասին ստեղծելով «Խանասորի արշավանքը» երգը:

Խանասորի արշավանքը

խոսք՝ Թորոսի երաժշտությունն Գեուրգ Կառվարենցի

Կարկուտ տեղաց Խանասորայ դաշտումը,

Ֆետայիներ՝ դաշնակցական, վրիժառու, գոռում են:

Սոսկաց քիւրտը՝ լեղապատառ մագրիկցին,

Չէր երազում ջնջուել ի սպառ քաջ ֆետայու զնդակից:

- Եաման, Աստուած, ֆետան եկաւ, ո'ւր փախչիմք,- Ասաց որդուն կրծքին սեղմած լեղապատառ քրտուհին:

- Մի՛ վախենար, հանգիստ կեցիր, բաջի ջան,

Կանանց երբեք ձեռք տալու չէ՛ վրեժխնդիր քաջ ֆետան:

Մի ժամուան մէջ Սագրիկ ցեղը ջնջուեցաւ,

Խանասորայ կամաջ դաշտը կարմիր գոյնով ներկուեցաւ:

Փջիր, շեփոր, դէպ Արաուլ մենք թռչենք, Դիրքեր բռնենք, գաթայ, հալուայ ծիւնի ջրով ճաշակենք:

Մերք կուում է, մերք բարձրանում քաջ ֆետան,

Եզակի է պատմութեան մէջ արշաւանքի տեսարան:

Չկար Կարոն, տխուր պատեց ամենքին, Երանի՛՜ է նրա հոգուն, որ զոհ դարձաւ այդ կռուին:

Քեզ ենք յանձնում մեր քաջերը, ո'վ պաշտելի Արաուլ, Կրծքիդ մէջը ամուր պահիր անմահ զոհերն հայերուն:

Կը գայ շուտով շրթան կտրած հայ մարդը, Մեր զոհերը ամուր պահիր գրկիդ մէջը խնկելի:

Հայեր, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

Կարոն, յիշէք նուիրական այդ օրը, Յուլիս ամսու քսանըհինգին կատարեցէք մեր տօնը:

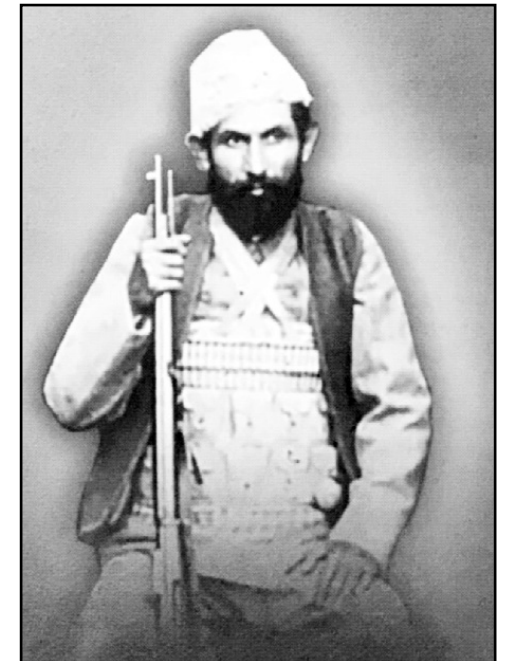
Խանասորի անմահ նահատակ Կարո (Արիստակես Ջորյան, 1871–1897 թթ.)

Վարդան (Սարգիս Մեհրաբյան, Խանասորի Վարդան, 1867–1943 թթ.)

Հովսեփ Արղուբյան (Իշխան, Խանասորի Իշխան, 1863–1925 թթ.)

Նիկոլ Դուման (Նիկողայոս Տեր-Հովհաննիսյան, 1867–1914 թթ.)

Կրթության բարեփոխումների անհրաժեշտությունը. Զանրակրթության պետական նոր չափորոշիչ

«Մենք ապրում ենք պատմական ժամանակահատվածում, որտեղ փոփոխություններն այնքան արագացված են, որ մենք սկսում ենք տեսնել ներկան միայն այն ժամանակ, երբ այն տակավին անհետացել է:»

Ռոնալդ Դեյվիդ Լեյնզ

Փոխվում է ոչ միայն աշխարհը, այլև նրա մասին մեր պատկերացումները: Վերջին 20 տարիների ընթացքում լուրջ փոփոխություններ են կատարվել աշխարհաքաղաքականության, աշխարհատնտեսության և աշխարհամշակույթային տարածություններում:

20-րդ դարի վերջին տասնամյակներում աշխարհում սկիզբ առած հասարակական և տնտեսական վերափոխումները արմատապես փոխեցին մեր պահանջները կրթական ծառայությունների ձևավորման և մատուցման նկատմամբ: Պահանջները վերաբերում են ինչպես կրթության նպատակներին և բովանդակությանը, կրթական տեխնոլոգիաներին, այնպես էլ ոլորտում և կրթական հաստատություններում կառավարման ձևերին և մեթոդներին, ռեսուրսների տեղաբաշխմանն ու ռացիոնալ օգտագործմանը, պետության դերին և առհասարակ կրթության փիլիսոփայությանը:

Ամբողջ աշխարհում կրթական ոլորտում փոփոխությունները պայմանավորված են կոմպլեքսացման (կարողունակություն) ձևավորման և զարգացման վրա:

Իսկ ի՞նչ է կոմպլեքսացումը:

Հետազոտությունների արդյունքում պարզվել է, որ շատ հաճախ մարդու հնտելենտի բարձր աստիճանը առօրյա արդյունավետ գործունեության համար կամ մասնագիտական գործունեության մեջ արդյունավետ աշխատելու համար բավարար չէ: 21-րդ դարում մարդուն գիտելիքից բացի անհրաժեշտ են կոմպլեքսացման արդյունավետ աշխատելու, ճիշտ կողմնորոշվելու և ըստ իրավիճակի գործելու համար: Կրթական կոմպլեքսացման անհատի համալիր բնութագրիչներ են գիտելիքների, վերաբերմունքի և արժեքների համակարգ, որը թույլ է տալիս հաջողությամբ լուծելու որոշակի խնդիրներ: Բնագիտության և մաթեմատիկայի բարձր արդյունքներով, բարձրագույն կրթության դիմորդների բարձր չափանիշներով, միջազգային գնահատման արդյունքներով կրթական բարձր արդյունավետություն ունեցող երկրների կրթական համակարգերի հետազոտությունները ցույց են տվել, որ արդյունավետությունը պայմանավորված է կրթական հենքի վրա սահմանված կոմպլեքսացման շուրջ կրթական գործընթացը կառուցելով: Կրթության մակարդակով առաջատար տարբեր երկրներում կրթական համակարգերի հենքում ընկած կրթական կոմպլեքսացմանը և արդյունավետության գրավական բաղադրիչ մասերը:

Այժմ ներկայացնենք կրթության բնագավառում առաջատար երկրների կրթության բովանդակության հիմքում ընկած կոմպլեքսացմանը, առանցքային ուղղությունները: Գիտարկենք մաթե 33 կրթական քաղաքականություններ, քանի որ մեր երկիրը, որդեգրելով առաջատար երկրների լավագույն փորձը, նոր չափորոշիչ հիմքում դրել է այդ երկրների հաջողության գրավական տրամաբանությունը և կոմպլեքսացմանը:

Հայաստան

33 կրթական բարեփոխումների անհրաժեշտությունը պայմանավորված է հանրակրթության առկա խնդիրներով, որոնք առանց հիմնարար փոփոխությունների լուծվել չեն կարող: 2021թ. փետրվարի 4-ին

Կառավարությունը հաստատեց հանրակրթության նոր չափորոշիչը: Հետազոտողները հաշվի են առել կրթության ոլորտում առաջատար երկրների կրթական համակարգի արդյունավետության գրավական կոմպլեքսացմանը, հենքային բաղադրիչները և ներառել են հանրակրթական նոր չափորոշիչի հիմքում:

- Կրթական կոմպլեքսացման են.
  - լեզվական գրագիտություն,
  - սովորել սովորելու,
  - ինքնաճանաչողական և սոցիալական,
  - ժողովրդավարական և քաղաքացիական,
  - թվային և մեդիա,
  - մշակութային,
  - մաթեմատիկական և գիտատեխնիկական,
  - տնտեսական կարողունակություն:

24-րդ դարում սահմանված են սովորողի ուսումնառության ակնկալվող վերջնարդյունքները, որոնք նպատակաուղղված են նշված 8 առանցքային կոմպլեքսացման ձևերի ձևավորմանը: Վերջնարդյունքները ձևակերպված են դպրոցի կրթական տարբեր աստիճանների համար:

- Վերջնարդյունքները պետք է լինեն՝
  - հստակ ձևակերպված, միարժեք ընկալվող,
  - հասանելի,
  - շարունակական և զարգացող,
  - չափելի:

Կանադա

Կանադան համարվում է համաշխարհային առաջատարներից մեկը գրագիտություն զարգացման որակով: Առաջատար է կարելի և մաթեմատիկական գրագիտության, գիտական գրագիտության, ՏՀՏ գրագիտության ոլորտներում և ունիվերսալ է կոմպլեքսացմանը (քննադատական մտածողություն, ստեղծագործականություն և այլն): Ուսումնական ծրագրերը թարմացվելու համար ընտրվել են հիմնական կոմպլեքսացման գործընթացը, որոնք ապահովում են էական ազդեցություն անհատի կրթական հաջողությունների վրա, նրա հարաբերությունները այլ մարդկանց հետ, զբաղվածության հնարավորությունները, առողջությունը և ընդհանուր բարեկեցությունը:

- Կրթական կոմպլեքսացման բաղադրիչներն են.
  - բնավորության կրթություն,
  - քաղաքացիական կրթություն,
  - համագործակցություն,
  - ստեղծագործականություն,
  - հանրողակցականություն,
  - քննադատական մտածողություն և խնդիրների լուծում:

Ֆինլանդիա

«Ֆորմալ կրթության» չափանիշով առաջատար դիրքում է Ֆինլանդիան: Ֆինլանդիայի կրթական համակարգը լավագույններից է աշխարհում՝ տնտեսության կարիքների համար մարդկանց հմտությունները համապատասխանելու ձևաչափով: Չնայած իր փոքր չափերին՝ Ֆինլանդիայի տնտեսությունը ամենահաջողակներից մեկն է աշխարհում: Ֆինլանդիան ձգտում է, որ կրթական նպատակները բավարարեն տնտեսության կարիքները: Բարեփոխումների ծրագիրը կառուցվել է շուրջ 20 տարի: Բացահայտվել են 7 ընդհանուր /խաչաձև կոմպլեքսացման, որոնք ներառվել են ուսումնական պլանում և ձևավորվում են բոլոր առարկաներից: Ֆինն հետազոտողները հատուկ ուշադրություն են դարձնում «սովորել սովորելու» (learning to learn) կոմպլեքսացմանը, այն համարելով հիմնարար ամբողջ ուսումնական գործընթացի համար: Այս կոմպլեքսացման վերաբերում է կրթության ամբողջությամբ և չի սահմանա-

փակվում որևէ ուղղությամբ կամ առարկայով: Այն ուղղորդում է կրթական գործընթացը և ազդում սովորողների ակադեմիական նվաճումների վրա: «Սովորել սովորելու» կոմպլեքսացման գործունեությունը համարվում է ամբողջ կյանքի ընթացքում ուսուցման մեջ՝ որոշելով անհատի ճանաչողական հակումները և ինքնազարգացման ցանկությունը: Ֆինն հետազոտողները առանձնացնում են «սովորել սովորելու» կոմպլեքսացման հետևյալ հիմնական բաղադրիչները.

- մտածողության կարողություններ, խնդիրների լուծման հմտություններ,
  - վերաբերմունք և արժեքներ՝ կապված դպրոցի և ուսումնական գործընթացի հետ,
  - գիտելիք ստանալու ձգտում, որպես հատուկ մտածելակերպ:
- Կոմպլեքսացման յուրաքանչյուրի համար սահմանված են ուսումնառության ակնկալվող վերջնարդյունքները: Կրթական կոմպլեքսացման են.

- սովորել սովորելու,
- մշակութային,
- մեդիագրագիտություն,
- հոգատարություն սեփական անձի նկատմամբ,
- ՏՀՏ գրագիտություն,
- կարիերայի զարգացում,
- ապագայի կառուցման ներգրավվածություն, մասնակցություն:

Չինաստան

Չինաստանում կրթական համակարգը զգալի փոփոխություններ է կրում: Բարեփոխումները սկսվեցին 1980-ականներին, իսկ ընդամենը 33 տարում Չինաստանն այդ ճանապարհն անցավ այնպես, որ մյուս զարգացած երկրները, ինչպիսիք են Ֆրանսիան, ԱՄՆ-ը, Գերմանիան, անցան մի ամբողջ դար: Մինչ բարեփոխումների մեկնարկը բնակչության մոտ 23%-ը լրիվ անգրագետ էին, այսօր այս ցուցանիշն ընդամենը 5% է: Կոմպլեքսացման գրագիտությունը չինական կրթական համակարգում կառուցված է ընդհանուր ուսուցման մեջ՝ ներառյալ հիմնական տարրերը, առարկայական գիտելիքներից մինչև աշխարհայացքի և բնավորության զարգացում:

- Կրթական կոմպլեքսացման են.
  - ինքնազարգացում (սովորելու կարողություն, առողջ արելակերպ),
  - մշակութային հիմքեր (մարդասիրություն, գիտական մոտեցում),
  - սոցիալական ներգրավվածություն (պատասխանատվություն, նորարարություն):

Կորեա

Կորեայի Հանրապետությունը համարվում է զարգացող երկիր, այնուամենայնիվ, նրա տնտեսությունը միջազգայնորեն

հայտնի է բարձր տեխնոլոգիաներով և ֆինանսական առումով: Հարավային Կորեայի քաղաքացիների 68%-ը 25-34 տարեկանում ունեն առնվազն բակալավրի կոչում սա ամենաբարձրն է համաշխարհային տնտեսապես զարգացած երկրների շարքում: Կոմպլեքսացման սովորողի բնութագրերը՝

Ինքնակառավարում: Կառավարում է սեփական կյանքը, ունի ինքնություն և ինքնավստահություն՝ հիմնվելով կյանքի և մասնագիտական աճի համար անհրաժեշտ կարողությունների և որակավորումների վրա:

Աշխատել գիտելիքով և տեղեկատվությունով: Մշակում է կիրառում է տարբեր աղբյուրներից ստացված գիտելիքներն ու տվյալները գործնական խնդիրների ռացիոնալ լուծման համար:

Ստեղծագործական մտածողություն: Կատարում է բացահայտումներ՝ ինտեգրելով տարբեր աղբյուրներից գիտելիքները, հմտությունները և փորձը:

Գեղագիտություն և հուզականություն: Գտնում է ընդունում է կյանքի իմաստներն ու արժեքները՝ ուրիշների ապրումակցելով և նրանց մշակութային առանձնահատկությունները ըմբռնելով:

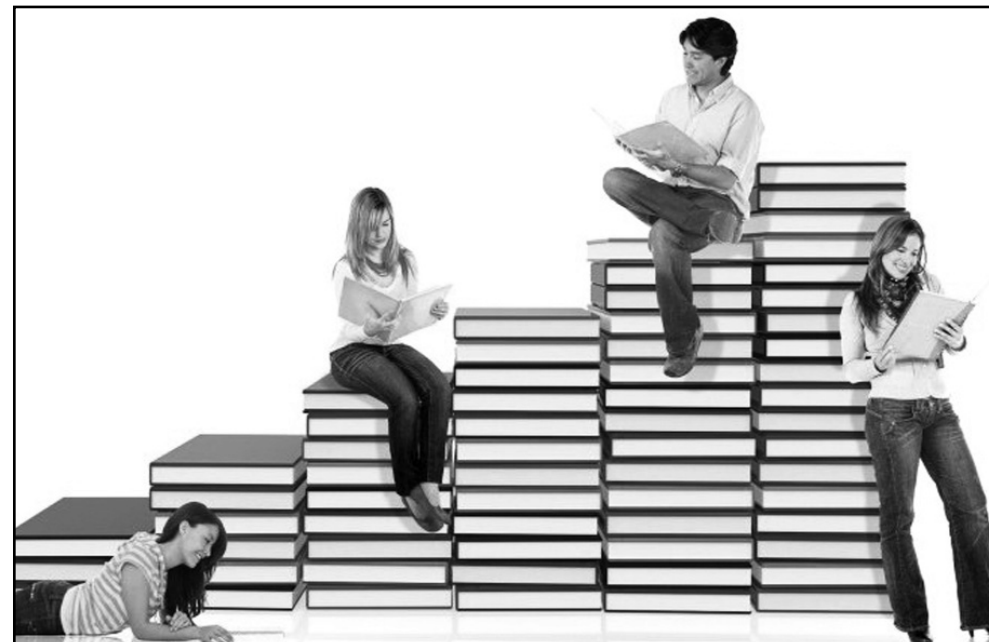
Հաղորդակցություն: Լսում է ուրիշներին հարգանքով և արդյունավետ կերպով հաղորդակցվում: Արտահայտվում է սեփական մտքերն ու զգացումները կյանքի տարբեր իրավիճակներում:

Քաղաքացիական գրագիտություն: Ակտիվորեն մասնակցում է հասարակությունը դեպի լավ փոխելուն ունենալով ազգային և համաշխարհային հանրության արժեքներ:

Ընդհանրապես, կրթական համակարգում նորարարությունները արդյունավետ են և ժամանակի հրամայական: Աշխարհում մույնիսկ ամենազարգացած երկրներում պարբերաբար փոփոխություններ կատարվում են կրթական ոլորտում: Ցանկացած երկրի զարգացվածության և բարեկեցության աստիճանը պայմանավորված է այդ երկրի վարչական կրթական քաղաքականությամբ: Հուսով եմ, որ մեր որդեգրած նոր կրթական համակարգը համապատասխանում է մաթե մեր ազգային առանձնահատկություններին և արժեքներին, կարողանալու են լուծել կրթական ոլորտում առկա խնդիրները:

Իբրև վերջաբան՝ մեջբերենք Նեյսոն Մանդելայի խոսքերը. «Կրթությունն ամենահզոր զենքն է, որը դու կարող ես օգտագործել աշխարհը փոխելու համար»:

**Ալիա ՍԱՐԳՍՅԱՆ
ՀՀՏՀ մագիստրանտ,
«ԿԶՆԱԿ» հիմնադրամի
մասնագետ**

Խոսք հիշատակի

Արգասավոր ուղի

Գավառի պետական համալսարանը ծանր կորուստ կրեց...

արդյունավետ գործող կոլեկտիվ:

Վաստակաշատ մանկավարժի տնօրինության ընթացքում 1973-2007 թվականներին...

Սովորել է 1988 թվականին ավարտել է Երեւանի պետական համալսարանի...

1995 թվականից դասախոսել է Գավառի պետական համալսարանում:

Պաշտպանել է թեկնածուական ատենախոսություն «Աշխատանքային դաստիարակության հիմնահարցերը...

2003 թվականին Գավառի պետական համալսարանի գիտական խորհրդի որոշմամբ...

Պարզեւարտվել է Ֆաշիզմի դեմ տարած հաղթանակի 40-ամյակին...

նաեւ հասարակական-քաղաքական ուղղվածություն:

Խորհրդային ամբողջատիրոջ պայմաններում Օհանյանի խելացի եւ սուր...

Իր երկարամյա բեղուն աշխատանքային գործունեության ընթացքում...

2006 թվականին ճանաչվել է որպես Գեղարքունիքի մարզի «Տարվա լավագույն տնօրեն»...

Պարզեւարտվել է Ֆաշիզմի դեմ տարած հաղթանակի 40-ամյակին...

Նա հոգատար ամուսին էր, բացառիկ հայր, ով ուրախանում էր իր երկու որդիների՝ Նարեկի եւ Գեորգիի ու բյուր շրջանավարտների հաջողություններով:

Սուրբ խոնարհում Չայկ Զեքիմի Օհանյանի հիշատակին:

«Յիշատակն արդարոց օրինութեամբ եղիցի»:

Գավառի պետական համալսարանի ռեկտորատ

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ «Մասիսի պետական գյուղատնտեսական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ի «Համակարգիչների շահագործում» մասնագիտության ինֆորմատիկայի եւ հարակից մասնագիտական առարկաների մասնագետ տարվա աշխատանքային ծանրաբեռնվածությունը՝ 1020 ժամ...

Պասախոսի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման:

Պահանջվող փաստաթղթերի ցանկը՝

- 1. դիմում,
2. կրթության մասին հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) (բնօրինակը եւ պատճենը),
3. անձնագիր (բնօրինակը եւ պատճենը),
4. աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում),
5. ինքնակենսագրություն,
6. մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
7. այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ, բացառությամբ՝ Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան միջազգային պայմանագրերի ու ժողովրդական թույլտվություն ստանալու պահանջից ազատված օտարերկրացիների,
8. Հայաստանի Հանրապետության արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը եւ պատճենը),
9. Հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան, կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (դրանց առկայության դեպքում):

Փաստաթղթերն ընդունվում են օգոստոսի 10-ից մինչև օգոստոսի 23-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա օգոստոսի 25-ին՝ ժամը 14:00-ին, Մասիսի պետական գյուղատնտեսական քոլեջում, հասցեն՝ Արարատի մարզ, ք. Մասիս, 3-րդ թաղ., Գերագույն 21: Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0236) 4-44-17 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

«Ստեփանավանի պրոֆ. Ա.Քալանթարի անվան պետական գյուղատնտեսական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ը հայտարարում է մրցույթ «Տեխնիկական» (2 դրույթ), «Հաշվապահական» (2 դրույթ) եւ «Մասնագիտական» (2 դրույթ) առարկաների դասախոսի պաշտոնի թափուր տեղերի համար:

Պասախոսի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը եւ աշխատանքային ծանրաբեռնվածությունը որոշվում է ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների եւ մասնագիտական կարողությունների ստուգումը անցկացվելու է բանավոր հարցազրույցի միջոցով, յուրաքանչյուր մասնակցի հետ առանձին ըստ ԳԳ ԿԳՄՍՆ նախարարի 24.12.2020 թ. թիվ 48-Ն հրամանով նախատեսված կարգի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը քոլեջ է ներկայացնում հետևյալ փաստաթղթերը:

- 1. դիմում (ձե 1),
2. կրթության մասին հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ, բնօրինակը եւ պատճենը),
3. Անձնագիր (բնօրինակը եւ պատճենը),
4. Աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում),
5. Ինքնակենսագրություն (ձե 4)
6. 1 լուսանկար (3X4)
7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ, բացառությամբ ՀՀ-ի համապատասխան միջազգային պայմանագրերի ու ժողովրդական թույլտվություն ստանալու պահանջից ազատված օտար երկրացիների
8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը եւ պատճենը),
9. Հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան, կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (դրանց առկայության դեպքում):

Փաստաթղթերն ընդունվում են օգոստոսի 10-ից մինչև օգոստոսի 23-ը, ամեն օր՝ ժամը 09:00 -ից 18:00-ը բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա 2022թ. օգոստոսի 26-ին՝ ժամը 15:00-ին՝ Ստեփանավանի պետական գյուղատնտեսական քոլեջում: Հասցեն ք. Ստեփանավան, Երիտասարդական 47:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0256) 2-22-80, (091) 90-92-30 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Վարդենիսի «Բաղեյան» պետական քոլեջ ՊՈԱԿ-ի նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) ուսումնարանի «Ոսկերչություն» մասնագիտական խմբի վարպետի (1 դրույթ) ընդհանուր մասնագիտական եւ հատուկ մասնագիտական առարկաների (մոդուլ) դասավանդողի թափուր տեղի համար:

Մրցույթն անցկացվում է բանավոր՝ հարցազրույցի միջոցով: Ուսումնական պրակտիկայի վարող արտադրական ուսուցման վարպետը պետք է ունենա տվյալ մասնագիտությամբ մասնագիտական աշխատանքի փորձ եւ մասնագիտական կրթություն:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝

- դիմում (ձե 1), մեկ լուսանկար 3x4 չափի,
- դասընթացի ընդմիջում համապատասխանող միջին կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթության որակավորման մասին հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) կամ տվյալ մասնագիտական զբաղվածության բնագավառում աշխատանքային գործունեության փորձ, եթե տվյալ դասընթացի ուղղությամբ միջին կամ բարձրագույն կրթություն չի իրականացվում: Հատուկ մասնագիտական դասընթացները վարող դասախոսների համար մասնագիտական աշխատանքի փորձի առկայությունը ցանկալի է:
- անձը հաստատող փաստաթուղթ (բնօրինակը եւ պատճենը),
- աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում)
- ինքնակենսագրություն (ձե 4),
- այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ՝ բացառությամբ ՀՀ համապատասխան միջազգային պայմանագրերի ու ժողովրդական թույլտվություն ստանալու պահանջից ազատված օտարերկրացիների,
- ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները նաեւ զինվորական գրքույկ,
- հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում):

Տնօրենի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները հանձնատու է պատճենների հետ եւ բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչեւ փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել եւ համալրել դրանք:

Փաստաթղթերն ընդունվում են 2022 թ. օգոստոսի 10-ից մինչև օգոստոսի 23-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա օգոստոսի 26-ին՝ ժամը 14:00-ին, ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Վարդենիսի «Բաղեյան» պետական քոլեջում, հասցեն ք. Վարդենիս, Վ.Համբարձումյան 5: Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (094) 87-58-02 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

ՀՀ կառավարության 2021 թվականի սեպտեմբերի 24-ի N 1569-Ն որոշմամբ հաստատված նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) եւ միջին մասնագիտական պետական ուսումնական հաստատության տնօրենի ընտրության կարգի 4-րդ կետի համաձայն՝ «Երեւանի պարավեստի պետական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ի լիազոր մարմինը հայտարարում է մրցույթ՝ հաստատության տնօրենի պաշտոնի թափուր տեղի համար:

Մրցույթին մասնակցելու պարտադիր պայմաններն են՝
1) ՀՀ քաղաքացիությունը,
2) ուսումնական հաստատության ղեկավարման իրավունքը (հավաստագիր):
Մրցույթին մասնակցելու համար հավակնորդը ներկայացնում է՝
1) դիմում՝ կառավարման խորհրդի նախագահի անունով,
2) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացու անձնագրի կամ նույնականացման քարտի պատճենը,
3) հաստատության ղեկավարման իրավունքի հավաստագրի պատճենը,
4) տվյալ հաստատության 5 տարվա զարգացման ծրագիրը թղթային եւ էլեկտրոնային տարբերակներով՝ սույն կարգի 26-րդ կետի պահանջներին համապատասխան,
5) ինքնակենսագրությունը:
Փաստաթղթերի պատճենները խորհրդի նախագահին կամ քարտուղարին առձեռն ներկայացնելու դեպքում պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:
Փաստաթղթերը ընդունվում են «Երեւանի պարավեստի պետական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ում (հասցեն՝ ք. Երեւան, Բայրոնի 5), **մինչեւ օգոստոսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:**

Մրցույթը տեղի կունենա **սեպտեմբերի 2-ին՝ ժամը 14:30-ին**, Երեւանի պարավեստի պետական քոլեջում, հասցեն՝ ք. Երեւան, Բայրոնի 5:
Տեղեկությունների համար դիմել՝ armballet@mail.ru էլեկտրոնային հասցեով կամ զանգահարել՝ (010) 56-44-26 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

ՀՀ կառավարության 2021 թվականի սեպտեմբերի 24-ի N 1569-Ն որոշմամբ հաստատված նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) եւ միջին մասնագիտական պետական ուսումնական հաստատության տնօրենի ընտրության կարգի 4-րդ կետի համաձայն՝ «Երեւանի զբոսաշրջության, սպասարկման եւ սննդի արդյունաբերության հայ-հունական պետական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ի Լիազոր մարմինը հայտարարում է մրցույթ՝ հաստատության տնօրենի թափուր պաշտոնը զբաղեցնելու համար:

Հաստատության տնօրենի պաշտոնի համար անցկացվող մրցույթին մասնակցելու պարտադիր պայմաններն են՝

1) ՀՀ քաղաքացիությունը,
2) ուսումնական հաստատության ղեկավարման իրավունքը (հավաստագիր):
Մրցույթին մասնակցելու համար հավակնորդը ներկայացնում է՝
1) դիմում՝ կառավարման խորհրդի նախագահի անունով,
2) Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացու անձնագրի կամ նույնականացման քարտի պատճենը,
3) հաստատության ղեկավարման իրավունքի հավաստագրի պատճենը,
4) տվյալ հաստատության 5 տարվա զարգացման ծրագիրը թղթային եւ էլեկտրոնային տարբերակներով՝ սույն կարգի 26-րդ կետի պահանջներին համապատասխան,
5) ինքնակենսագրությունը:
Փաստաթղթերի պատճենները խորհրդի նախագահին կամ քարտուղարին առձեռն ներկայացնելու դեպքում պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:
Փաստաթղթերը ընդունվում են «Երեւանի զբոսաշրջության, սպասարկման եւ սննդի արդյունաբերության հայ-հունական պետական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ում, **մինչեւ 2022 թվականի օգոստոսի 23-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից մինչեւ ժամը 16:00-ը, բացի հանգստյան (շաբաթ, կիրակի) եւ օրերով սահմանված ոչ աշխատանքային՝ տոնական եւ հիշատակի օրերից:**
Մրցույթը տեղի կունենա 2022 թվականի սեպտեմբերի 1-ին՝ ժամը 16:00-ին, «Երեւանի զբոսաշրջության, սպասարկման եւ սննդի արդյունաբերության հայ-հունական պետական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ում, հասցեն՝ ք. Երեւան Կրչակունյաց 40:
Տեղեկությունների համար դիմել՝ «Երեւանի զբոսաշրջության, սպասարկման եւ սննդի արդյունաբերության հայ-հունական պետական քոլեջ» ՊՈԱԿ: Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (098) 44-14-50, (010) 44-14-03 հեռախոսահամարներով, էլեկտրոնային հասցեն՝ info.agcollege@mail.ru:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ ԿԳՄՍՆ «Երեւանի գարդարվեստի պետական արհեստագործական ուսումնարան» ՊՈԱԿ-ի հայոց լեզվի (22 դասաժամ), պատմության (22 դասաժամ), ֆիզկուլտուրայի (22 դասաժամ), ռուսաց լեզվի (20 դասաժամ) եւ անգլերենի (22 դասաժամ) դասախոսների, «Մետաղի գեարվեստական փորագրություն», «Ոսկերչություն», «Գեղարվեստական ձեւավորման աշխատանքներ եւ դիզայն», «Փայտի գեղարվեստական փորագրություն» մասնագիտությունների արտադրական ուսուցման վարպետների (յուրաքանչյուրը 1 դրույթ) թափուր տեղերի համար:
Մրցույթը անցկացվում է բանավոր հարցազրույցի միջոցով, յուրաքանչյուր մասնակցի հետառաձեռն: Մասնակիցը հաստատության կողմից նախապես կազմված բանավոր առաջադրանքներից, որոնք առնչվում են դասավանդելիք առարկային (մոդուլին) եւ մանկավարժական գործունեությանը, վիճակահանությանը ընտրում է հարցատոմս, որը բաղկացած է հինգ հարցից, որում կարող են ներառվել նաեւ 1-3 գործնական հարցեր եւ կարող է առանձին տրվել մինչեւ հինգ հարակից հարց, որը նույնպես առնչվում է առաջադրանքին:

Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝
- դիմում (2եւ 1ե),
- Կրթության մասին հաստատող փաստաթուղթ (դիպլոմ)(բնօրինակը եւ պատճենը),
- Անձնագիր (բնօրինակը եւ պատճենը),
- Աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում),
- Ինքնակենսագրություն (2եւ 4ե),
- 1 լուսանկար՝ 3x4 չափի:
- Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ, բացառությամբ՝ Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան միջազգային պայմանագրի ուժով աշխատանքի թույլտվություն ստանալու պահանջից ազատված օտարերկրացիների,
- Հայաստանի Հանրապետության արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ(բնօրինակը եւ պատճենը),
- Հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան, կոչումը հավաստող
- փաստաթղթեր (դրանց առկայության դեպքում):
Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:
Փաստաթղթերը ընդունվում են **մինչեւ օգոստոսի 22-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:**
Մրցույթը տեղի կունենա օգոստոսի 25-ին ժամը 14:00-ին Երեւանի գարդարվեստի պետական արհեստագործական ուսումնարանում, հասցեն՝ ք. Երեւան, Գրայա Երեսիսյան 3:
Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (091) 57-78-07, (077) 57-78-06 կամ (010) 23-36-05 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

«Նոր Գեղիի ակադեմիկոս Գ.Աղաջանյանի անվան պետական գյուղատնտեսական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ը հայտարարում է մրցույթ՝ «Հիմնական գործարարություն», ծանրաբեռնվածությունը՝ 360 ժամ, «Ինֆորմատիկա», ծանրաբեռնվածությունը՝ 576 ժամ, «Ֆիզիկական կուլտուրա», ծանրաբեռնվածությունը՝ 324 ժամ, «Ֆիզիկա», ծանրաբեռնվածությունը՝ 576 ժամ, «Ռուսաց լեզու», ծանրաբեռնվածությունը՝ 474 ժամ, «Հաղորդակցություն», ծանրաբեռնվածությունը՝ 200 ժամ, «Աշխատանքային գործունեության ընդհանուր հմտություններ», ծանրաբեռնվածությունը՝ 162 ժամ առարկաների, մոդուլների եւ մասնագիտությունների դասախոսական պաշտոնների համար:

Նշված առարկաները կարող է դասանդել այն անձը, որը ստացել է մանկավարժական համապատասխան որակավորում (բակալավրի, մագիստրոսի, դիպլոմավորված մասնագետի կրթական աստիճանով) կամ ունի բարձրագույն կրթություն եւ վերջին տասը տարվա ընթացքում մանկավարժական (կամ ուսուցչական) գործունեության առնվազն 5 տարվա աշխատանքային ստաժ:
1. 0811.01.5 «Գյուղատնտեսագիտություն», ծանրաբեռնվածությունը՝ 762 ժամ,
2. 0811.06.5 «Պաշտպանական գործունեության կենսատեխնոլոգիա», ծանրաբեռնվածությունը՝ 612 ժամ,
3. 0812.02.5 «Բուսաբուծական արտադրանքի պահպանում եւ վերամշակում», ծանրաբեռնվածությունը՝ 810 ժամ,
4. 1041.01.5 «Փոխադրումների կազմակերպում եւ կառավարում տրանսպորտում», ծանրաբեռնվածությունը՝ 402 ժամ,
5. «Մեքենաներ», ծանրաբեռնվածությունը՝ 162 ժամ,

Նշված մասնագիտություններում ընդգրկված մասնագիտական ուսումնական մոդուլները կարող է դասանդել այն անձը, որը ստացել է դասընթացի բնույթին համապատասխանող միջին մասնագիտական կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթության որակավորում, կամ տվյալ մասնագիտական զբաղվածության բնագավառում աշխատանքային գործունեության փորձ էթե տվյալ դասընթացի ուղղությամբ միջին կամ բարձրագույն կրթություն Հայաստանի Հանրապետությունում չի իրականացվում: Հատուկ մասնագիտական դասընթացները վարող դասախոսների համար մասնագիտական աշխատանքային փորձի առկայությունը ցանկակալ է:

Պատասխանի թափուր պաշտոնի մրցույթին մասնակցելու համար անհրաժեշտ է ներկայացնել հետևյալ փաստաթղթերը՝

- 1) դիմում (2եւ 1),
  - 2) կրթության մասին հաստատող փաստաթուղթ (դիպլոմ) (բնօրինակը եւ պատճենը),
  - 3) անձնագիր (բնօրինակը եւ պատճենը),
  - 4) աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում),
  - 5) ինքնակենսագրություն (2եւ 4)
  - 6) մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
  - 7) այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունքը հաստատող փաստաթուղթ, բացառությամբ՝ Հայաստանի Հանրապետությունում համապատասխան միջազգային պայմանագրերի ուժով աշխատանքի թույլտվություն ստանալու պահանջից ազատված օտարերկրացիները,
  - 8) Հայաստանի Հանրապետությունում արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինգրքույկ (բնօրինակը եւ պատճենը),
  - 9) Հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան, կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),
  - 10) Ըստ պաշտոնի հավակնորդի հայեցողության գիտամանկավարժական գործունեությունը բնութագրող այլ փաստաթղթեր:
- Մրցույթին մասնակցելու համար դիմումները (փաստաթղթերը բնօրինակներով), ներկայացնել **2022 թ. օգոստոսի 10-ից մինչեւ օգոստոսի 23-ը ներառյալ՝ ժամը 10:00-ից 16:00-ն (բացի շաբաթ, կիրակի եւ հանգստյան օրերից)**, «Նոր Գեղիի ակադեմիկոս Գ.Աղաջանյանի անվան պետական գյուղատնտեսական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ի մրցույթի հանձնաժողովին, հասցեն՝ ՀՀ Կոտայքի մարզի գ. Նոր Գեղի, փողոց Ուսանողական 5):
Մրցույթը տեղի կունենա **օգոստոսի 29-ին՝ ժամը 11:00-ին**, Կոտայքի մարզի «Նոր Գեղիի ակադեմիկոս Գ.Աղաջանյանի անվան պետական գյուղատնտեսական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ում:
Մանրամասների համար զանգահարել՝ (099) 32-35-45, (077) 15-88-27 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ ԿԳՄՍՆ «Երեւանի պետական հումանիտար-տեխնիկական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ի **«Քաղաշինական կադաստր»** մասնագտության համար՝ տեղագրական գծագրություն, տիեզերական եւ արբանյակային գեոդեզիա, գեոդեզիական չափումների գնահատում, քաղաքային միջավայրի զարգացում, շինարարական նյութեր եւ իրեր, շինարարական կոնստրուկցիաներ, հողային եւ բազմամասշտաբային կադաստր, անշարժ գույքի շուկայական գնահատում, անշարժ գույքի քաղաքաշինական գնահատում, կառուցապատված տեղանքի կադաստր, իրավունքի պետական գրանցում:

«**Հաշվողական տեխնիկայի եւ ավտոմատացված համակարգերի ծրագրային ապահովում**» մասնագտության համար մաթեմատիկա, մաթեմատիկական անալիզի հիմունքներ, անալիտիկ երկրաչափություն, դիսկրետ մաթեմատիկայի հիմունքներ, գծային հանրահաշվի տարրերը եւ ֆունկցիոնալ հավասարումների յուծման մոտավոր մեթոդները, դիֆերենցիալ եւ ինտեգրալ հաշվի կիրառությունները, դիսկրետ մաթեմատիկայի կիրառությունները տնտեսության տարբեր ոլորտներում, ինտերպոլացիա եւ դիֆերենցիալ հավասարումների լուծման թվայինմեթոդները, հավանականությունների տեսություն եւ մաթեմատիկական վիճակագրություն:

«**Ֆինանսներ**» մասնագտության համար՝ համայնքային ֆինանսներ, սոցապահովագրություն եւ ապահովություն, կազմաերպության ֆինանսներ, բյուջետային համակարգ, դրամական համակարգ, ձեռներեցություն:
«**Զբոսաշրջություն**» մասնագտության համար՝ զբոսաշրջային ռեսուրսներ, զբոսաշրջային փաթեթի մշակում:
Հարցազրույցին հրավիրվող անձը հարցազրույցի օրը պետք է ներկայացնել հետևյալ բնօրինակ փաստաթղթերը՝
- անձնագիր կամ նույնականացման քարտ (եթե անձը նույնականացման քարտ չի ներկայացնում, ապա անհրաժեշտ է ներկայացնել հանրային ծառայության համարանիշ կամ կամ անձին հանրային ծառայության համարանիշ տրամադրելու մասին տեղեկանք կամ հանրային ծառայության համարանիշի տրամադրումից հրաժարվելու մասին տեղեկանք).
- կրթության վերաբերյալ փաստաթուղթ (դիպլոմ).
- աշխատանքային գործունեությունը հավաստող փաստաթուղթ (առկայության դեպքում).
- արական սեռի անձի՝ զինվորական գրքույկ կամ դրան փոխարինող ժամանակավոր գորակոչայինտեղամասից զինվորական կցագրման վկայական կամ համապատասխան տեղեկանք:

Կրթությունը բարձրագույն:
Որակավորումը համապատասխան մասնագիտության:
Մրցույթն անցկացվում է բանավոր հարցազրույցի միջոցով:
Փաստաթղթերը ընդունվում են **օգոստոսի 10-ից մինչեւ օգոստոսի 23-ը ներառյալ:**
Մրցույթը տեղի կունենա **օգոստոսի 26-ին՝ ժամը 11:00-ին**, Երեւանի պետական հումանիտար-տեխնիկական քոլեջում, հասցեն՝ ք. Երեւան, Ա. Տիգրանյան 21:
Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 20-05-24, (010) 20-06-18 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

ՀՀ ԿԳՄՍՆ «Արարատի պետական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ը հայտարարում է մրցույթ **«Խոհարարական գործ»** մասնագիտությամբ վարպետի թափուր տեղի համար:

Հավակնորդը պիտի ունենա միջին կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթության որակավորում, կամ տվյալ մասնագիտության զբաղվածության բնագավառում աշխատանքային գործունեության փորձ:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը Հաստատություն է ներկայացնում.
1) դիմում (2եւ 1),
2) կրթության մասին հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) (բնօրինակը եւ պատճենը),
3) անձնագիր (բնօրինակը եւ պատճենը),
4) աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք(առկայության դեպքում),
5) ինքնակենսագրություն (2եւ 4),
6) մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
7) այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ, բացառությամբ՝ Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան միջազգային պայմանագրերի ուժով աշխատանքի թույլտվություն ստանալու պահանջից ազատված օտարերկրացիների,
8) Հայաստանի Հանրապետության արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը եւ պատճենը),
9) հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան, կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (դրանց առկայության դեպքում):
Փաստաթղթերը ընդունվում են **օգոստոսի 10-ից մինչեւ օգոստոսի 23-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:**
Մրցույթը տեղի կունենա **օգոստոսի 24-ին՝ ժամը 14:00-ին**, ՀՀ ԿԳՄՍՆ Արարատի պետական քոլեջում, հասցեն՝ ք. Արարատ, Խանջյան 67, հեռախոսներ՝ (0234) 4-41-01, (099) 97-27-47: Էլեկտրոնային հասցե՝ collegeararat@mail.ru:

Հայտարարություն

«Էջմիածնի Վարդգես Զամազասյանի անվան պետական քոլեջ»-ը հայտարարում է մրցույթ՝ «Ֆիզիկա», «Մաթեմատիկա» (հանրահաշիվ, երկրաչափություն), «Դիֆերենցիալ և ինտեգրալ հաշվի կիրառություններ», «Ինտերպոլացիա և դիֆերենցիալ հավասարումների լուծման քվային մեթոդներ», «Հավանականությունների տեսություն և մաթեմատիկական վիճակագրություն», «Մաթեմատիկական հաշվարկների հիմունքներ», «Ալգորիթմների տարրերի կիրառում», «Ծրագրավորման հիմունքներ», «Օբյեկտ կողմնորոշված ծրագրավորման ներածություն», «Օբյեկտ կողմնորոշված մոդելի կիրառում», «Գրաֆիկական ինտերֆեյսի ծրագրավորում», «Մանրածախ առետուր», «Սեծածախ առետուր», «Առետուրային համակարգչային ծրագրեր», «ՀԾ-առետուր համակարգ», «Չեռներեցություն», «Պարարտանյութերի տեսակները և օգտագործումը», «Գյուղատնտեսական մթերքների պահպանում և վերամշակում», Դաշտային մշակաբույսերի մշակության և բերքահավաքի տեխնոլոգիա», «Բույսերի աճման և զարգացման համար անհրաժեշտ գործոնները», «Գյուղատնտեսական բեռների և արտադրանքի, տեղափոխում, պահեստավորում, բաշխում», «Գյուղատնտեսական մթերքների և սարքավորումների շահագործում», «Կերային մշակաբույսերի և բուսական ծագման կերերի արտադրության տեխնոլոգիաները», «Լանջերի վրա բազմամյա տնկարքների հիմնման տեխնոլոգիաները», «ՀՀ բանկային օրենսդրություն», «Արժեթղթերով գործառնություններ», «Սոցիալ-կենցաղային սպասարկման ծառայությունների կազմակերպում», «Արդյունաբերական համակարգի սպասարկման ծառայությունների կազմակերպում», «Աճծնական խնամքի, հիգիենայի և բուժական սպասարկման ծառայությունների կազմակերպում» առարկաների (մոդուլների) դասախոսի թափուր տեղերի համար՝

Մանկավարժի համապատասխանության նկատմամբ պետական կրթական չափորոշչով սահմանված պահանջները.

- Բարձրագույն մասնագիտական կրթության որակավորում կամ տվյալ մասնագիտական զբաղվածության բնագավառում աշխատանքային գործունեության փորձ:

- Պահանջվող փաստաթղթերի ցանկը՝**
1. դիմում,
  2. կրթության մասին հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) (բնօրինակը և պատճենը),
  3. անձնագիր (բնօրինակը և պատճենը),
  4. աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում),
  5. ինքնակենսագրություն,
  6. մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
  7. այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ, բացառությամբ՝ Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան միջազգային պայմանագրերի ուժով աշխատանքի բուլլետյունում ստանալու պահանջից ազատված օտարերկրացիների,
  8. Հայաստանի Հանրապետության արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը և պատճենը),
  9. Հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան, կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (դրանց առկայության դեպքում): Փաստաթղթերն ընդունվում են **օգոստոսի 10-ից մինչև օգոստոսի 23-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:** Մրցույթը տեղի կունենա **օգոստոսի 25-ին՝ ժամը 13:00-ին**, Էջմիածնի Վարդգես Զամազասյանի անվան պետական քոլեջում: Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (098) 55-22-72 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ ԿԳՄՍՆ «Երեւանի ինֆորմատիկայի պետական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ի «Բաց կողով ընդհանուր նշանակության սկրիպտային ծրագրավորման լեզվի կիրառում» (204 ժամ մեկ կիսամյակի համար), «Ստատիկ վեբ կայքի նախագծում» (408 ժամ մեկ կիսամյակի համար), «Դինամիկ վեբ կայքի նախագծում» (504 ժամ մեկ կիսամյակի համար), «JavaScriptկիրառումը» (648 ժամ մեկ կիսամյակի համար), «Ալգորիթմներիտարրերի կիրառումը» (108 ժամ մեկ կիսամյակի համար), «Ծրագրավորման հիմունքներ» (204 ժամ մեկ կիսամյակի համար), «Օբյեկտ կողմնորոշված ծրագրավորման ներածություն» (144 ժամ մեկ կիսամյակի համար), «Օբյեկտ կողմնորոշված մոդելի կիրառում» (340 ժամ մեկ կիսամյակի համար), «Գրաֆիկական ինտերֆեյսի ծրագրավորում» (432 ժամ մեկ կիսամյակի համար), «Տեղեկատվության անվտանգության ապահովում» (324 ժամ մեկ կիսամյակի համար) մոդուլների դասախոսների թափուր տեղերի համար:

Դասախոսի համապատասխանության նկատմամբ պետական կրթական չափորոշիչով սահմանված պահանջները. Դասախոսը պետք է ունենա դասընթացի բնույթին համապատասխանող միջին կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթության որակավորում:

Մրցույթը անցկացվում է բանավոր՝ հարցազրույցի միջոցով, յուրաքանչյուր մասնակցի հետ առանձին: Մասնակիցը Քոլեջի կողմից նախապես կազմված բանավոր առաջադրանքներից, որոնք առնչվում են դասավանդվելիք մոդուլին և մանկավարժական գործունեությանը, վիճակահանությանը ընտրում է հարցատոմս, որը բաղկացած է հինգ հարցից, որում կարող են ներառվել նաեւ 1-3 գործնական հարցեր և կարող է անձին տրվել մինչև հինգ հարակից հարց, որը նույնպես առնչվում է առաջադրանքին:

- Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝**
- 1) դիմում (Ձեւ 1),
  - 2) կրթության մասին հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) (բնօրինակը և պատճենը),
  - 3) անձնագիր (բնօրինակը և պատճենը),
  - 4) աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում),
  - 5) ինքնակենսագրություն (Ձեւ 4),
  - 6) մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
  - 7) այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
  - 8) ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը և պատճենը),
  - 9) հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան, կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (դրանց առկայության դեպքում): Փաստաթղթերը ընդունվում են **մինչև օգոստոսի 24-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-16:00, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:** Մրցույթը տեղի կունենա **օգոստոսի 29-ին, ժամը 11:00-ին**, Երեւանի ինֆորմատիկայի պետական քոլեջում, հասցեն՝ Մա-միկոնյանց 52: Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (011) 20-96-01 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ ՀՀ ԿԳՄՍՆ «Մարտունու պետական բժշկական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ի զինղեկի պաշտոնի թափուր տեղի համար:

Չհնդեկի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատվությունը որոշվում է՝ ըստ դրույթի: Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների և մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր և բանավոր ըստ ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

- Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝
- Դիմում (ձեւ 1),
  - 1 լուսանկար՝ 3x4 չափսի,
  - Փաստաթուղթ (դիպլոմ) <<Հանրակրթության մասին>> ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
  - Անձը հավաստող փաստաթուղթ,
  - Աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից և աշխատանքային գրքույկի պատճենը՝ առկայության դեպքում,
  - Ինքնակենսագրություն (Ձեւ 5),
  - Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
  - Հայաստանի Հանրապետության արական սեռի քաղաքացիները՝ նաեւ զինվորական գրքույկ,
  - Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին և աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները, (դրանց առկայության դեպքում),
  - Մրցույթին մասնակցողը պարտադիր պիտի ունենա պահեստգործի սպայի կոչում և տարածքային զինվորական կոմիսարիատի կողմից տրված տեղեկանք կամ ուղեգիր:
  - Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:
  - Փաստաթղթերն ընդունվում են սույն հայտարարության **մինչև օգոստոսի 23-ը ներառյալ, ամեն օր ժամը 10:00-ից մինչը 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:** Մրցույթը տեղի կունենա **օգոստոսի 29-ին՝ ժամը 14:00-ին**, Մարտունու պետական բժշկական քոլեջում: Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0262) 4-13-30 հեռախոսահամարով:

Հայտարարություն

«Երեւանի պետական տեխնոլոգիական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ը հայտարարում է՝ «Ծրագրավորող»-1430 ժ., «Քիմիա»-564 ժ., «Ռուսաց լեզու»-1056 ժ., «Օտար լեզու (անգլերեն-360 ժ., ֆրանսերեն)- 90 ժ., «Քաղաքաշտականություն»-336 ժ., «Ֆիզիկալտուրա»-1156 ժ., «Դեղագետ»-360 ժ., «Ատամնաբույժ»-1080 ժ., «Պատմություն»-720 ժ., «Կենսաբանություն»-360 ժ., «Հայոց լեզու և գրականություն»-360 ժ., «Մասնագետ՝ զբոսաշրջության ոլորտի»-602 ժ., «Մասնագետ՝ էկոլոգիայի ոլորտի»-558 ժ., «Ապրանքագետ (փորձագետ)»-360 ժ., «Տնտեսագետ»-360 ժ., «Ինֆորմատիկա»-648 ժ.: մանկավարժական աշխատողների (մասնագետների) թափուր տեղի համար մրցույթ:

Վերոնշյալ թափուր տեղի մրցույթին կարող է մասնակցել այն անձը ով համապատասխանում է՝

- հանրակրթական առարկաների դասավանդման դեպքում՝ «Հանրակրթության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջներին,
- մասնագիտական առարկաների դեպքում՝ տվյալ մասնագիտության պետական կրթական չափորոշչով սահմանված պահանջներին:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը ներկայացնում է ներքոնշյալ փաստաթղթերը՝

- 1) դիմում (Ձեւ 1),
- 2) կրթության մասին հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) (բնօրինակը և պատճենը),
- 3) անձնագիր (բնօրինակը և պատճենը),
- 4) աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք (առկայության դեպքում),
- 5) ինքնակենսագրություն (Ձեւ 4),
- 6) մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
- 7) այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ, բացառությամբ՝ ՀՀ համապատասխան միջազգային պայմանագրերի ուժով աշխատանքի թույլտվություն ստանալու պահանջից ազատված օտարերկրացիների,
- 8) ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ (բնօրինակը և պատճենը),
- 9) Հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական աստիճան, կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (դրանց առկայության դեպքում): Մրցույթը կկայանա **2022 թ. օգոստոսի 29-ին և 30-ին, ժամը 12:00-ին**՝ Երեւանի պետական տեխնոլոգիական քոլեջում, հասցեն՝ ք. Երեւան, Բագրատունյաց 71: Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 48-06-41, (094) 72-74-83 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ «Երեւանի հ. 9 արհեստագործական պետական ուսումնարան» ՊՈԱԿ-ի խոհարարի, հրուշակագործի թափուր տեղերի համար:

Թափուր պաշտոնների համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ հաստիքացուցակի և դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների և մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր և բանավոր՝ ըստ ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ մշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (Ձեւ 1),
  2. Փաստաթուղթ (դիպլոմ)՝ «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
  3. Անձնագրի պատճենը,
  4. Ինքնակենսագրություն (Ձեւ 5),
  5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին և աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում)
  6. Մեկ լուսանկար՝ 3 X 4 չափի,
  7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունքը,
  8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինվորական գրքույկ: Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:
- Փաստաթղթերն ընդունվում են **օգոստոսի 10-ից մինչև օգոստոսի 23-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:** Մրցույթը տեղի կունենա **օգոստոսի 25-ին՝ ժամը 10:00-ին**, «Երեւանի հ. 9 արհեստագործական պետական ուսումնարան» ՊՈԱԿ-ում, հասցեն՝ ք. Երեւան Կարդաշեն 6 փ. 66 շ.: Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 45-43-65, (077) 01-02-90 հեռախոսահամարներով:

Հայտարարություն

Հայտարարվում է մրցույթ՝ ՀՀ ԿԳՄՍՆ «Երեւանի հ. 1 արհեստագործական պետական ուսումնարան» ՊՈԱԿ-ի «Կարի արտադրության տեխնոլոգիա», «Տրանսպորտային միջոցների շահագործում և նորոգում», «Վարսավիրական արվեստ և զարդային դիմափորագրում» մասնագիտությունների գծով արտադրական ուսուցման վարպետների թափուր տեղերի համար մեկ աշխատադրույքի չափով:

Մրցույթը անց է կացվում մեկ փուլով՝ բանավոր առաջադրանքով, որի հարցաշարը կազմված է ՄԿԻՉԱԿ-ի տվյալ մասնագիտության մոդուլային ուսուցման հարցաշարից, որը հաստատված է ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի կողմից:

- Մրցույթին մասնակցելու համար պետք է ներկայացնել՝**
- դիմում «Ձեւ 1», մեկ լուսանկար 3X4 չափի,
  - բարձրագույն կրթությունը հավաստող փաստաթուղթ (դիպլոմ) կամ միջին մասնագիտական որակավորման փաստաթուղթ,
  - «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26 հոդվածի1-ին մասին համապատասխան՝ աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրից և աշխատանքային գրքույքի պատճենը (առկայության դեպքում),
  - ինքնակենսագրություն (Ձեւ 5),
  - այլ պետությունների քաղաքացիները՝ ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստաթուղթ,
  - հրատարակված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստաթղթեր (առկայության դեպքում),
  - որակավորման տարակարգ ունենալու դեպքում՝ հավաստող փաստաթուղթ:
- ՏՃօրենքի կողմից նշանակված պատասխանատու անձը փաստաթղթերի բնօրինակները հանձնատու է պատճենների հետ և բնօրինակները վերադարձնում: Եթե ներկայացված փաստաթղթերի ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են թերություններ, մասնակիցը կարող է մինչև փաստաթղթերի ընդունման ժամկետի ավարտը վերացնել և համալրել դրանք:
- Փաստաթղթերն ընդունվում են **մինչև օգոստոսի 23-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի և այլ ոչ աշխատանքային օրերից:** Մրցույթը տեղի կունենա **օգոստոսի 26-ին՝ ժամը 11:00-ին**, Երեւանի հ. 1 արհեստագործական պետական ուսումնարանում, հասցեն՝ ք. Երեւան, Արշակունյաց 65: Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (010) 44-37-01, (055) 32-46-76 հեռախոսահամարներով:

